

CONTACT

CONA
TEZNO

DEC. 2022 | ŠT. 61

www.conatezno.si

NE DAJ SE, INES

Pokoronsko še ne popolnoma pozabljeno, gospodarsko stresno in volilno intenzivno leto je za nami. Namenoma ne pišem super volilno leto, ker v tem ne vidim prav ničesar super, sploh, ker smo morali kar nekaj zaporednih nedelj na volišča. Da so referendum, volitve praznik demokracije, že dolgo ne verjamem več, kot tudi ne, da imajo ljudje vedno prav. Tisti, ki najmanj pričakujejo od volitev, so praviloma najmanj razočarani. Inflacije nismo zauzdali, obresti se nenehno dvigujejo, blagovni tokovi se po koroni sicer ponovno vzpostavljajo, a nas bosta energetska kriza in vojna v Ukrajini zopet zavrla v razvojnem pogledu.

Poleg novoletnih čestitk od poslovnih partnerjev vsi prejmemo Obvestila, da so zaradi že navedenih težav pri njih z notranjimi ukrepi racionalizacije dela, vhodnih materialov prišli na rob in so primorani »revidirati cene« ..., v boju za nenehni napredek in naše medsebojno odlično sodelovanje se zahvaljujejo za razumevanje.

Na močan porast stopnje inflacije ima velik vpliv tudi dvig cen energentov. Stalne mantre ali svetovanja, da je treba uporabiti notranje rezerve, optimizirati proizvodne procese, racionalizacijo virov, digitalizirati poslovanje ..., smo se počasi že nažrli. V primerjavi s pravljicarji se nam ostalim za naslednje leto ne mudi odpirati penine. Ja, nazdraviti za osebno srečo, za zdravje, že velja, čeprav je tudi pri zdravju poleg zdravnika potrebna tudi sreča, da lahko prideš do njega.

Gradnjo mostov prihodnosti je treba osvetliti na drugačen način, brez občutka prisile, diktata. V dialogu med predstavniki gospodarstva, vlade RS in drugih deležnikov je treba enakopravno predstaviti različne poglede, primere dobre prakse pred sprejemanjem tudi prioritarnih ukrepov, ki so potrebni, da bi dosegli družbeni konsenz na

Gorazd Bende,
direktor PPC Tezno

področju razvoja, digitalizacije, zdravstva, okolja, zelene transformacije ..., ustvarjanja na eni in delitve, plačne politike, pokojninske blagajne, sociale ... na drugi strani. Brez tega ne bo razvojnega preboja Slovenije do leta 2030.

Stališča GZS, OZS, delodajalskih organizacij na eni, vlade na drugi strani glede pomoči gospodarstvu zaradi visokih povišanj cen električne energije in zemeljskega plina se počasi, a vztrajno približujejo.

Nezadovoljstvo zaradi nevedbe prave enotne cenovne kapice še vedno tli, v zakon je vključenih preveč omejitev, absolutno preveč administriranja, vendar prisiliti

vlado, da bi sprejela ukrepe v nasprotju s stališči EU, njene Komisije in Sveta, tudi ne gre.

Moti le, da je v času večmesečnega usklajevanja skupnih stališč na ravni EU vse preveč držav sprejelo samosvoje ukrepe, ki dodatno rušijo konkurenco znotraj EU. Za obljubo vlade, da v primeru, da dosedanja ukrepi vlade ne bodo zadostovali in se bodo sprejele dodatne rešitve, se bomo gotovo vsi obesili.

Medtem je treba učinke dobro analizirati, globalno in v pristopu k reševanju posameznih primerov, da se prisluhne njihovim argumentom.

Tudi glede drastičnega zaostrovanja plačilnih pogojev, zavarovanj, bo treba kaj reči.

In kaj za konec? Razumno, pogumno in previdno bo treba. Eni se obračajo po vetru, eni gredo proti, drugi integriteto in zaupanje izgubijo z vetrom ...

Da po dežju takoj pride sonce, ni vedno res. Romi pravijo, da po dežju pride blato.

Želim vam lepe praznike in obilo sreče v novem letu.

Pozno v noč pišem. Skoraj zlovesččo tišino zamolklo predi-ra glas na radiu: »Ne daj se, Ines ...«

Maribor, december 2022

IZDAJA: ZAVOD PPC TEZNO, Cesta k Tamu 27, 2000 Maribor, www.conatezno.si

VPISANO V RAZVID MEDIJEV POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 2214

Uredništvo KONTAKTA | Odgovorna urednica: Maja Vintar | Uredništvo: Gorazd Bende, Simona Lobnik Ambrožič, Igor Ambrožič, Meta Bobnar
Oblikovanje: Jerneja L. O. | Fotografija na naslovnici: Rudi Uran | Produkcija: EVRA d.o.o. | Tisk: Tiskarna Florjančič | Distribucija: Pošta Slovenije
Sprejem vsebinskih prispevkov in oglasnih sporočil: info@conatezno.si, 02 460 13 00

06

ENERGETSKI TRG

in globalne razsežnosti krize

10

STAMLE

Družinsko podjetje,
ki letos obeležuje 30 let

12

INTERVJU

z novim predsednikom OOO
Maribor, Markom Gorjakom

14

POGOVOR

z mag. Aleksandro Podgornik,
direktorico ŠGZ

24

DRUŽINSKA PODJETJA

na coaching kavču

28

PROJEKTI PRIHODNOSTI

v mestu Maribor

LEVITACIJA ZA DVE BALADI

Na ogled je konceptualna razstava fotografije in videoprojekcije. Rudi Uran, večkrat nagradjeni režiser in fotograf, je na ogled postavil razstavo z naslovom Levitacija, ki se tematsko povezuje s spremljajočo video projekcijo z naslovom Dve baladi. Fotografska razstava in video projekcija sta del istega koncepta, skozi katerega umetnik nagovarja gledalca k razmisleku o času. Video Dve baladi združi dve življenjski obdobji, ki sta na prvi pogled nezdružljivi. Vse, kar prinaša mladost, je starost že doživela, a kar prinaša starost, ni dano vsakomur. Video nas oddalji od našega običajnega, linearnega dojemanja časa, v katerem je beseda minljivost zastrašujoča in polna tesnobe. S prepletom podob, ki ga umetnik večče doseže z mojstrskim obvladovanjem izraznih možnosti tehnike, gledalcu ponudi drugačen pogled na čas. Linearnost zamenja za cikličnost, plastenje in prepletanje. Vsak začetek ima konec in vsak konec je nov začetek. A levitacija čas popolnoma ustavi, celo zanika. V ospredje postavi trenutek kot edino kategorijo, vredno naše pozornosti. Umetnik kot model uporabi štirinajstletno plesalko, ki kljubuje sili težnosti in drugim naravnim zakonom. Pri tem nas hote ali nehote prestavi v neki drug trenutek okoli leta 1880, ko je Edgar Degas v svojem ateljeju oblikoval kip štirinajstletne plesalke z izvirnim naslovom La Petite Danseuse de Quatorze Ans. Degas je v svojih številnih upodobitvah plesalk v ospredje postavljala tisto, kar običajno ostane skrito pred občinstvom (utrujenost, stiska plesalk). S tem zavedanjem postane lebdenje današnje štirinajstletne plesalke večplastno. Čeprav nas umetnik s postavljanjem figure v najrazličnejše vizualno privlačne prostore napeljuje v lahkotnejše sprejemanje trenutka, ne moremo mimo spoznanja, da je življenje pač preplet trenutkov. Čeprav je pristanek na tleh neizbežen, nas lahko že naslednji trenutek neki dogodek, lepa misel ali prijazen nasmeh ponovno dvigne med oblake. Balerina Pina je nekaj razstavljenih fotografij posnela tudi v Rovih Tezno. Razstava je na ogled v likovnem razstavišču IZUM.

Piše: Janja Batič

DAN MARIBORA SMO PRAZNOVALI TUDI NA TEZNEM

20. oktobra beležimo dan prve pisne omembe Maribora, zato je ta dan tudi praznik Mestne občine Maribor. Z željo, da bi pripeljali čim več dobre volje, svetlobe in bi se kot mesto povezali, je že drugo leto zapored Mestna občina Maribor skupaj z javnimi zavodi in podjetji organizirala številne brezplačne dejavnosti za občanke, občane mesta in obiskovalce.

V okviru dvodnevni dogodkov ste se lahko z domačini in mariborskimi kulturniki z avtobusi potepali po zgodbah preteklosti in sodobnosti. Ogleдали ste si lahko Košake (podružnično šolo v Košakih, košaške vile, opekarno, gledališki oder in drugo), Melje in Pobrežje (Hutterjevo tovarno, carinski kolodvor, »stolpersteini« na Pobrežju, Hutterjevo kolonijo), Studence (Železničarsko kolonijo, Delavnice Južne železnice/SŽ VIT, Koroški kolodvor, KIBLO portal),

Tabor – Novo vas (arhitekturo 20. stoletja, beton, Forma vivo, moderno umetnost) in Tezno, kjer ste si zraven Metalne in pokopališča Dobrava ogledali tudi naše rove in spoznali TAM. Skupaj s Pokrajinskim arhivom Maribor je Tezno obiskalo skoraj 150 obiskovalcev.

Zaključek je bil 20. oktobra s pohodi na pet mariborskih gričev, kjer so nato potekali koncerti.

Piše: M. V.

GLOBALNE RAZSEŽNOSTI KRIZE IN BOLEČA ZEV V ENERGETSKEM TRGU

Bilo je sončno poletje leta 2021. Navdušeno olajšanje od covida-19 in tako zelena ponovna svoboda gibanja. Hkrati streznitev: pomanjkanje malodane vsega. Posledično rast cen, boj za surovine, izdelke. Kar prinese še višjo rast cen. Oktobra 2021 se Cona Tezno prilagodi novim cenovnim ravnem elektrike in zemeljskega plina. Boj za uresničitev ciljev za leto 2021 je trd. Zemeljski plin iz Rusije se pripira, odpira se pritisk za zagon na obratovanje pripravljenega plinovoda Severni tok 2. Vse bolj jasno je, da so politični zadržki premočni, da bi jim uspelo odpreti ventile. Medtem na trgih cene energentov na nove ravni. Zlomijo se prvi, manjši dobavitelji v energetiki. Zavemo se, da postaja zanesljivost pomembnejša od cene. In hkrati, da se s temi cenami ne bo dalo naprej. Načrtujemo, se prilagajamo. Ob novem letu 2021/2022 imamo izdelane načrte konsolidacije trgov do aprila 2022.

Vendar svet preplavi novica, Rusija vojaško napadla Ukrajino. Obe državi sta energetske ključno, ali vsaj zelo pomembni za Evropo. Zato so cene energentov poskočile za 80 %. Negotovosti in nepredvidljivosti dobav, tveganja energetskega poslovanja so vse večje, zavemo se svoje ranljivosti. Vrstijo se krize na finančnih trgih, krize prehranskih tokov. Ustvarjeno je idealno okolje za špekulacije. V avgustu 2022 doživimo ekstremno, brutalno nerealne ravni cen. Evropska unija se zgane in se odzove z napovedjo rekonstruiranja tržnih mehanizmov in s prisilne regulacije. Z namenom vzpostavitve tržnega okolja, v katerem bi se mehanizmi tržno odzivali tudi v danih ekstremnih pogojih. Na ta način bi s trgov pregnali vplive špekulantov. Jeseni 2022 države EU vsaka zase in vse skupaj urejajo

svoje energetske politike. V novembru 2022 se v EU globalno uveljavi omejitev tržnih prihodkov in porazdelitev v nadomestila.

UKREPI VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Vlada je 1. februarja 2022 z izdano Uredbo o določitvi zneska trošarine za električno energijo znižala trošarino za električno energijo.

Hkrati je bil sprejet Zakon o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov.

Zakon določa začasne ukrepe na področju energetike, socialnega varstva in pravic iz javnih sredstev. Za odpravo posledic energetske revščine so bili dodeljeni enkratni solidarnostni dodatki v višini 150 evrov. Gospodinjstvi odjemalci in odjemalci na nizki napetosti brez merjenja moči bodo oproščeni plači-

la prispevka za OVE+SPT, dodatno pa vsi končni odjemalci še omejitve za elektroenergetski sistem. Zakon izenačuje pravice vseh gospodinjstev odjemalcev plina.

Izdana Uredba o določitvi cen plina iz plinskega sistema, s katero se od 1. septembra 2022 do 31. avgusta 2023 določijo najvišje dovoljene drobnoprodajne cene plina iz plinskega sistema za zaščitene odjemalce. Uredba je sprejeta z namenom lažje premostitve energetske druginje, ki je med ostalimi posledicami zmanjšanih dobav zemeljskega plina zaradi ruske invazije na Ukrajino. Septembra 2022 sprejeta Zakon o začasnih ukrepih za odpravo posledic druginje in Zakon o pomoči gospodarstvu zaradi visokih povišanj cen električne energije in zemeljskega plina.

Država bo podjetjem pomagala s sofinanciranjem 30 % stroškov električne energije in zemeljskega plina v letu 2022 nad dvakratnikom dviga cen teh dveh energentov v letu 2021. Izračun upravičenih stroškov se nanaša na obdobje med 1. junijem in 31. decembrom 2022.

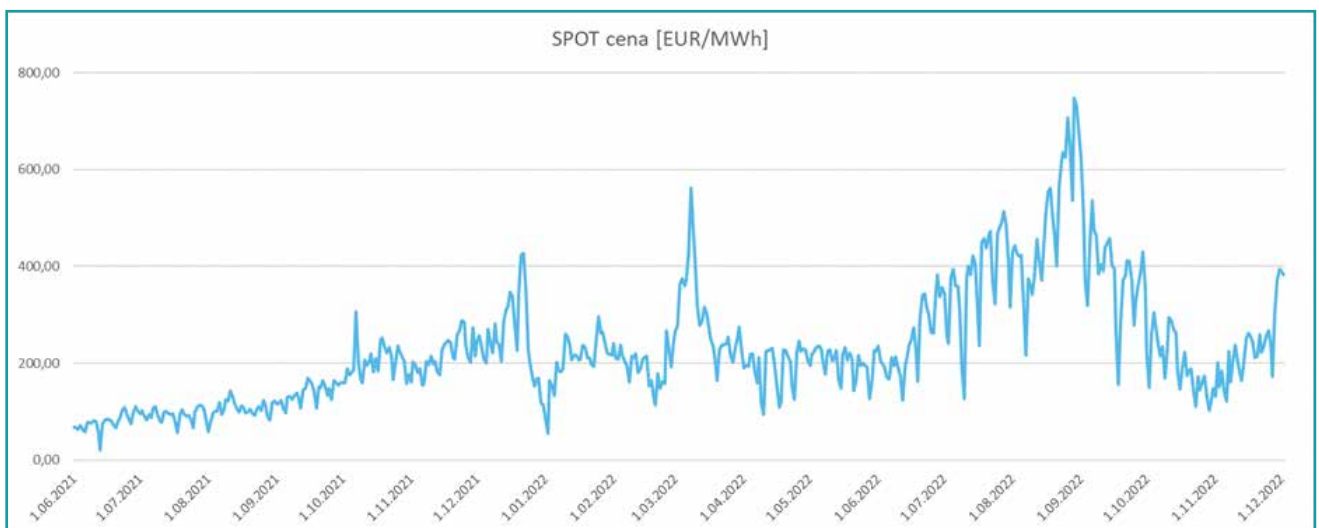
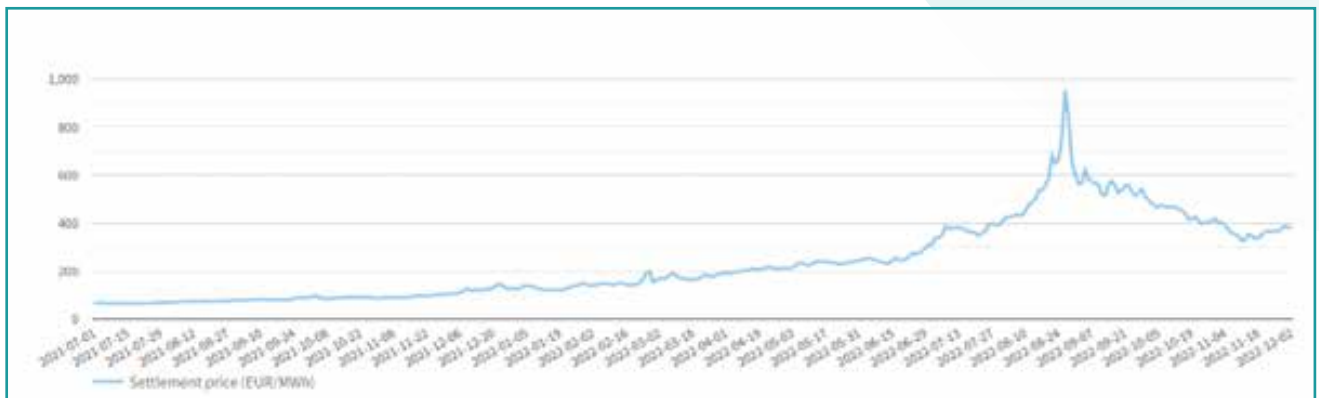
Ta pomoč gospodarstvu je bila konec septembra 2022

zaradi visokih cen elektrike in plina in vedno večjih izzivov zaradi energetske druginje in ukrajinske krize zvišana na 86 milijonov evrov. S spremembami se razširja krog upravičencev in povišuje delež upravičenih stroškov, ki jih bodo podjetja dobila povrnjene, in sicer s prvotnih 30 % na 50 % pri enostavni pomoči.

29. novembra 2022 je izdana Uredba o določitvi mehanizma oblikovanja cene električne energije za velike poslovne odjemalce. Uredba določa mehanizem oblikovanja najvišje dovoljene drobnoprodajne cene električne energije za poslovne odjemalce. Uredba se uporablja za pogodbe o dobavi električne energije poslovnim odjemalcem v letu 2023, sklenjene v obdobju od vključno dne uveljavitve te uredbe do vključno 31. decembra 2022.

GIBANJE CENE ELEKTRIČNE ENERGIJE

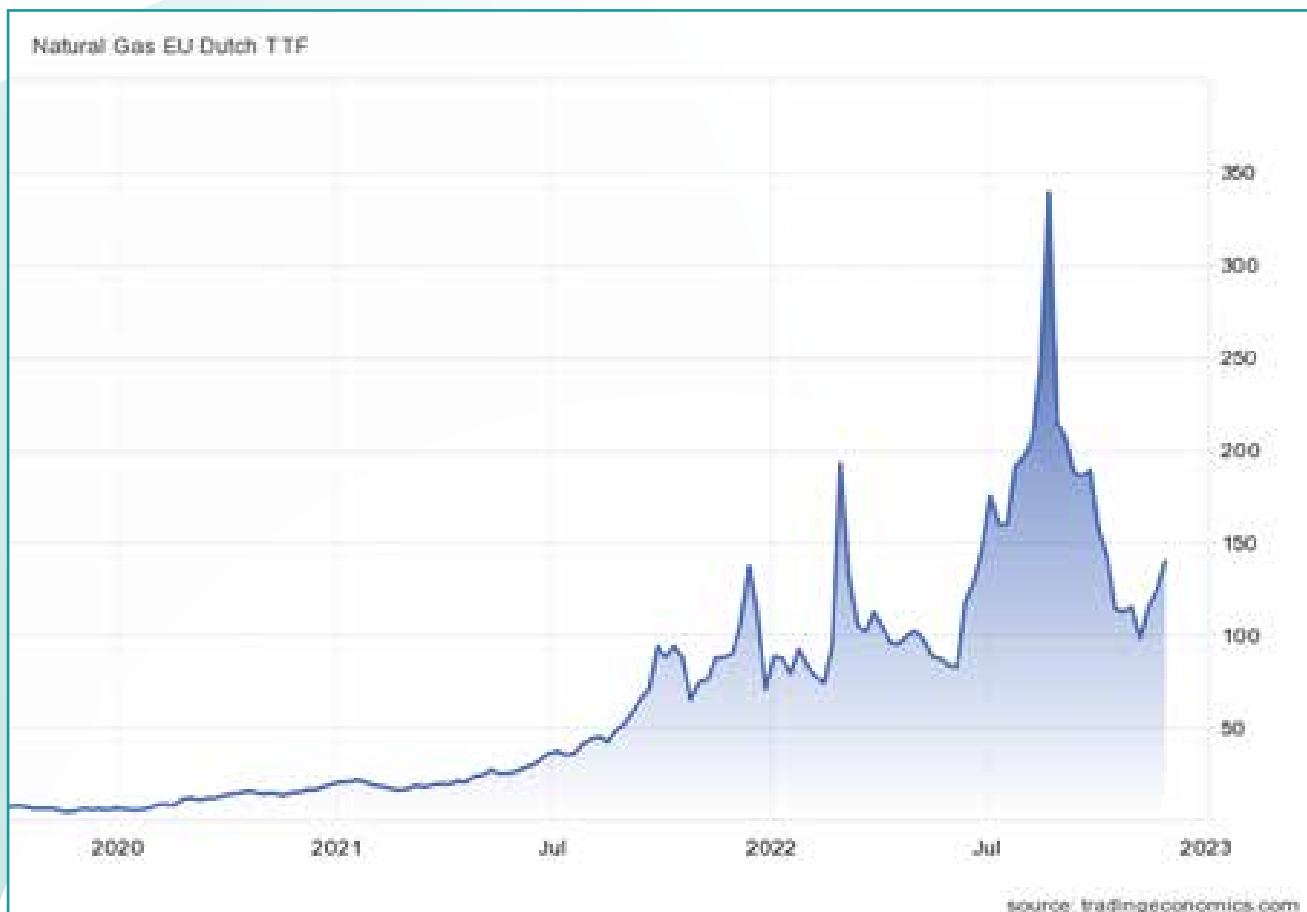
Produkt za leto 2023:

Vir: <https://hudex.hu>

Kot smo že zapisali v prejšnjih številkah Kontakta, so kratkoročni mehanizmi v rokah pristojnih regulatorjev trga in državnih organov (zaradi določil o državni pomoči), ki se lahko odločijo za različne možnosti. Država je posegla v cene in vzpostavila mehanizme pomoči (omejitve cene, nižje dajatve, subvencije ranljivejšim skupinam) in jih velja videti kot dodatno pomoč (»obliž«), ki je začasno lahko v pomoč odjemalcem (gospodinjstvom in poslovnim), vendar niso dolgoročni rešitev nastalega položaja. Znižanje prispevkov za omrežnino, čemur smo bili že priča, po naši oceni ni učinkovit ukrep in vsekakor ne razvojno naraven.

Med dolgoročne mehanizme lahko uvrstimo:

- Vlaganje v stabilnost sistema in v zadostne zmogljivosti (v nujno energetska infrastrukturo in omrežje), kar je EZS večkrat poudarila.
- Vlaganje v obnovljive vire energije (OVE), saj imata EU in Slovenija postavljene zavezujoče cilje, ki jih je treba doseči. Za Slovenijo je cilj do konca leta 2030 doseči 27 % OVE v energetska mešanici.
- Izbira primerne energetska mešanice v državi: za svojo mešanico je pristojna vsaka država članica EU zase. In ta izbira mora upoštevati tako brezogljičnost kot tudi zanesljivost oskrbe. Z drugimi besedami: zasledovati je treba cilje energetska unije, ki povezujejo razogljičenje, energetska učinkovitost, energetska varnost, notranji trg energije ter raziskave, inovacije in konkurenčnost. To vključuje tudi pripravo dolgoročne energetska politike Republike Slovenije s cilji in ukrepi za njihovo doseganje.
- Energetska izraba odpadkov, saj odpadki, ki so primerni za toplotno obdelavo, predstavljajo domači vir energije in s tem vplivajo na dvig energetska samozadostnosti.
- Vzpostavitev primernih spodbudnih finančnih mehanizmov na ravni EU in države.

Cona Tezno se prilagaja nastalim razmeram. Vladne ukrepe izvajamo in upoštevamo, veliko pozornosti posvečamo dolgoročnim rešitvam, predvsem prvima dvema ukrepanima, zapisanima v odstavku dolgoročnih mehanizmov.

Z nekaj številkah povzemamo stanje vlaganja v OVE v Coni Tezno:

V obratovanju so štiri sončne elektrarne skupne moči 1.345 kW in hranilnik el. energije 15 kW. Z vgrajenim hranilnikom si bomo pridobili lastne izkušnje pri upravljanju z energijskimi tokovi in se bomo lažje odločali za večje megavatne projekte.

Poleg že instaliranih so pridobljena soglasja za priključitev dodatnih šestih elektrarn skupne moči 1.890 kW, od tega so štiri elektrarne tik pred priključkom na omrežje (790 kW), za eno elektrarno so na streho že montirani paneli (400 kW) in se jo v omrežju pričakuje kmalu.

Kar je najbolj spodbudno, izražen je interes za investiranje v 16 novih sončnih projektov v Coni Tezno.

Zavod PPC Tezno, skladno s tako množično izraženim interesom, izvaja dejavnost uveljavitve energetska skupnosti CTesOVE, ki bo deležnike skupnosti še dodatno stimulirala v pospešitev zelene transformacije in tako sebi kot Coni Tezno kot celoti precej izboljšala sliko samooskrbnosti.

Izgradnja sončnih elektrarn (FE) v Coni Tezno je možna in zaželena. V Coni Tezno se FE priključujejo na temelju veljavnih Sistemskih obratovalnih navodil za distribucijski sistem električne energije (SONDSEE), ki jih je izdal sistemski operater za distribucijska omrežja (SODO), in to v skladu s splošno tipsko shemo priključevanja PS.2.

POSTOPEK UREJANJA DOKUMENTACIJE ZA IZGRADNJO FE V CONI TEZNO

Prvi korak pri gradnji FE v Coni Tezno je izdelava tehnične rešitve ali idejne zasnove FE. Posredujete jo v pogled v Zavod PPC Tezno, ki upravlja interno elektroenergetsko omrežje, kamor se bo FE priključila. Razvidni morajo biti makro in mikro lokacija elektrarne, tehnični podatki in specifikacije naprav, načrt električnih inštalacij (enopolna shema itd.). Na osnovi idejne zasnove Zavod PPC Tezno določi lokacijo priključitve elektrarne.

Naslednji korak je Vloga za izdajo soglasja za priključitev proizvodne naprave električne energije skupaj s prilogami. Vloga se odda na SODO. V pripravi dokumentacije za vlogo vam lahko pomaga Zavod PPC Tezno, ki ima pripravljene vse potrebne predloge in obrazce. Vlogo kompletira in odda investitor sam ali izbrani izvajalec, če je od investitorja pooblaščen.

SODO na temelju sprejete vloge in prilog izda Zavodu PPC Tezno Soglasje za priključitev FE v omrežje in izda investitorju Pogoje za priključitev proizvodne naprave v omrežje. Na temelju izdanih Pogojev za priključitev proizvodne naprave SODO izda investitorju Pogodbo o izvedbi priključitve na interno omrežje. Investitor v pogodbenem roku poravnava finančne obveznosti iz te pogodbe, in sicer neposredne stroške priključevanja.

Ko pridemo do sem, je vse pripravljeno za izgradnjo FE. Investitor izdela projekt za izvedbo, izbere izvajalca in postavi FE. Pred priključitvijo na omrežje investitor in ZAVOD PPC Tezno podpišeta Pogodbo o nakupu in prodaji električne energije.

Investitor (ali v njegovem imenu izvajalec) na distribucijsko podjetje Elektro Maribor, ki po pooblastilu SODO fizično izvede priključitev, poda Vlogo za priključitev in uporabo sistema.

Priključitev FE v omrežje je lahko tudi svečan dogodek, vse je odvisno od tega, kako investitor dojema to dejstvo, da je tudi sam uspešno prispeval v svetlejšo prihodnost. Nič se nikjer ne premika, a elektrika steče.

Sledita obratovanje in urejanje/posodabljanje sistema požarne varnosti za objekt, kjer je nameščena nova FE. Zavod PPC Tezno ima podrobno razdelan načrt za označitev in obveščanje. Investitorja se seznanijo z zahtevami.

Na koncu sledi še urejanje vzdrževalne pogodbe za FE. Da bo vsaj trideset let tako ostalo.

Če investitor kandidira na kakšnem natečaju za sofinanciranje investicije v FE, se kateri od korakov spremeni oz. se še dodajo potrebne dejavnosti, določene z razpisom natečaja.

Pripravil: Zavod PPC Tezno

STAMLE d.o.o., Cesta k Tamu 43, 2000 Maribor
T: +386 2 426 15 02 | M: +386 41 760 070
info@stamle.com | www.stamle.com

30 USPEŠNIH LET PODJETJA STAMLE

Pred tridesetimi leti se je začela zgodba uspešnega družinskega podjetja Stamle, ki je še danes prepoznavni del Cone Tezno. Glavne dejavnosti podjetja so metalizacija in strojne obdelave, CNC-rezkanje, struženje in brušenje.

Piše: Meta Bobnar

O ZAČETKIH PODJETJA ...

Ime podjetja je sestavljeno iz kratic imen STA(nko), MA(rta) in LE(o), ustanovitelj podjetja je bil Stanko Zavec. Podjetje je bilo ustanovljeno 11. novembra 1992 in je sprva delovalo v delavnici v Staršah, a je zaradi širitve svoje prvotne prostore prerastlo in začelo se je iskanje novih prostorov. Začasno so bili nekaj časa v nekdanji Elektrokovini, nato so leta 2002 kupili halo v Coni Tezno, v prostorih nekdanje menze, na naslovu Ptujška ces-

ta 189. Takrat je bil na vratih še vratar, ki je spuščal skozi s prepustnico.

Kmalu je tudi ta hala postala premajhna in odločili so se za nakup nove, večje hale in selitev na naslov Cesta k Tamu 43, kjer jih najdete še danes. Leta 2008 je usoda želela tako, da se je nenadoma poslovil Stanko, ustanovitelj podjetja in glavna vodilna sila, a tudi mož, oče, tast in dedek. Podjetje je prevzel sin Leo s pomočjo družine in žene Sandre.

Kmalu so ponovno prerastli obstoječo halo in dokupili še eno na lokaciji Cesta k Tamu 45.

O LOKACIJI V CONI TEZNO ...

Pošalijo se, da so kot družinsko podjetje tako več v Coni Tezno kot doma. Lokacija jim ustreza zaradi bližine tako Miklavža, kjer so doma, kot središča mesta, a seveda tudi bližine poslovnih partnerjev, ki jih je kar nekaj tudi v Coni Tezno. V podjetju je trenutno zaposlenih 16 oseb,

Pri podjetju Stamle so prepričani, da je čas tudi priložnost za nove izzive – prevzemanje odgovornosti in varno ravnanje in razumevanje situacije, ki je za vse nova in drugačna. Čas, kjer je najpomembnejše, da nameniš lepo besedo, podariš spodbudo in pomagaš komu skozi stisko. Moto čez vsa leta je bil: »Pomagajmo si, da upanje zdrži«. In jim je uspelo, tako da so lahko letos obeležili jubilejnih 30 let delovanja!

Družina Stamle: Leo in Sandra s sinovoma Benjaminom in Timotejem. Za njimi je odpiljenih 30 let.

medtem ko največ posla opravijo v Avstriji, Nemčiji in Švici, kar 90 odstotkov njihovih strank je namreč iz tujine. Skozi leta delovanja so se prebili čez veliko udarcev in ovir, od izgube ustanovitelja do gospodarske krize leta 2009 in koronavirusne krize leta 2020. Skozi težke čase so ostali pozitivni, izzive so reševali združeno, predaja ni bila možnost. Direktor nam pove, da je čas zahteven in od nas vseh zahteva preudarno, skrbno in premišljeno ravnanje.

O PRIHAJAJOČI GENERACIJI ...

V skladu s tradicijo družinskega podjetja ponosno povedo, da bosta tudi sinova nadaljevala v podjetništvu. Timotej Zavec, nekdanji športnik, z izjemno uspešno kariero v taekwandoju in kickboxingu, je letos končal II. gimanzijo ter pričel s študijem GING na Strojni fakulteti, v upanju, da bo nekoč lahko nadaljeval uspešno družinsko zgodbo. Mlajši sin Benjamin, ki se uči za oblikovalca kovin, si želi svoje podjetje, v partnerstvu s podjetjem Stamle.

O TEM, KDO SO IN KAJ POČNEJO ...

Njihova osnovna naloga je izpolnjevati pričakovanja in zahteve kupcev ter ohranjati dolgoročno partner-

stvo. Vse to sloni na vrednotah, kot so usklajenost in ambicioznost, odgovornost in gospodarnost, spoštovanje in sodelovanje, in navsezadnje poleg skrbi za stranke tudi skrb za zaposlene, za katere je zaželeno, da občutijo pripadnost podjetju – brez zaposlenih namreč podjetja ni. Vizija podjetja sloni na težnji ohraniti svoj položaj med sedanjimi ponudniki tovrstnih storitev, ostati konkurenčni in se odzivati na spremembe tako hitro, kot to zahteva trg.

Poslovni cilj podjetja je jasen, kot nam je zaupal direktor Leo Zavec: »Zahteve in potrebe strank rešujemo hitro, fleksibilno, kakovostno in cenovno ugodno. Naša ekipa strokovnjakov vam pripravi individualno ponudbo, tudi na vaši lokaciji, če je možno, samo poklicati nas je treba in se dogovoriti za sestanek.«

Marko Gorjak,
predsednik OOO Maribor

»IMAM ŽELJO PO USTVARJANJU BOLJŠEGA OKOLJA ZA PODJETNIKE IN OBRITNIKE.«

Podjetniška pot Marka Gorjaka je tesno povezana z družinskim podjetjem, kamor je vpet od malih nog. Letos je postal tudi novi predsednik OOO Maribor. Z njim smo spregovorili o njegovih začetkih, delu predsednika in trenutnih izzivih podjetništva.

PREDSTAVITE NAM SVOJO PODJETNIŠKO POT.

Moja podjetniška pot je ena izmed tistih klasičnih družinskih zgodb. Kot majhen otrok sem se radovedno smukal po očetovi delavnici, ki sta jo naredila skupaj z dedkom, in raziskoval kotičke, včasih kaj ušpičil in se zraven tudi ogromno naučil.

Po obdobju neke otroške radovednosti sem vedel, da bom svojo kariero gradil v podjetju. Skupaj z bratom sva nekako razdelila področja, on je bolj vezan na proizvodnjo, jaz sem vplet v vodenje celote.

Kmalu bo minilo štiri leta, odkar skupaj z očetom vodiva posel, v zadnjem času sem sicer bolj v ospredju sam, vendar se mi zdi zelo pomembno, da prenos vodenja traja tako dolgo, saj smo v tem, sicer kratkem času, šli skozi ogromno nekih vzponov in padcev, tako da sta mi njegova pomoč in pomoč celotne ožje družine, ki je vpeta v posel, zelo pomagali. Verjamem, da sem zaradi tega še bolj pripravljen na izzive prihodnosti.

KAJ JE BIL VAŠ OSEBNI MOTIV, DA STE SE ODLOČILI ZA KANDIDATURO ZA PREDSEDNIKA OOO MARIBOR IN KAKO SO VAM PRI TEM POMAGALE IZKUŠNJE V OBRITNIŠTVU?

Moj motiv so pomoč obrtnikom in podjetnikom ter želja po večjem vplivu na odločevalce in vrnitev »slave« organizaciji, ki ji to pritiče. Ko me je g. Aleš Pulko povabil na zbornico, smo se nekako ujeli z idejami, videnjem in željo po ustvarjanju boljšega okolja za podjetnike in obrtnike. Vodenje mi nikoli ni bilo tuje, tako da sem vse svoje znanje z ravni vodenja podjetja prenesel na vodenje zbornice in mu dodal skozi tranzicijo od podpredsednika do predsednika tudi neka posebna znanja, ki jih kot predsednik moraš imeti. Samemu mi je mogoče bližje vodenje podjetja na podjetniški način kot samo obrtništvo, zato obrtnikom prisluhnem, se od njih kaj naučim in jih zagovarjam po svoji najboljši moči, saj vem, da so izzivi različni in jih treba gledati z drugačnimi očmi.

KAKO VIDITE VLOGO REGIONALNE ZBORNICE (OOO MARIBOR) V NJENEM OKOLJU?

V osnovi mora zbornica po mojem mnenju biti glas obrtnikov in podjetnikov tako na lokalni kot tudi na državni ravni, nekdo mora biti tisti, ki se bori, da nam je lažje, da smo slišani in da nas upoštevajo. Verjamem, da nam je to uspelo, saj smo dosegli kar nekaj sprememb pri odločevalcih, kot so npr.

cenovna kapica na elektriko za male odjemalce, zakon o pomoči gospodarstvu zaradi visokih cen energije, preprečitev zakona o obveznem evidentiranju delovnega časa, dvig dohodka za normirance na 50.000 EUR, itd. Vem, da smo imeli pri vseh teh zakonih pomemben vpliv, da se stvari niso sprejele, kot so bile v osnovi zastavljene, ter da so nas poslušali in nam v neki meri prišli naproti, a bi si seveda želeli, da bi bilo tega dialoga in upoštevanja še več. Dodatna naloga zbornice je, da obrtnikom in podjetnikom pomaga na njihovi poti, tako s pravnimi nasveti kot s pridobivanjem informacij na notranjem trgu in tujini, da je neki povezovalac med podjetji ter jih spodbuja pri poslu in jim kdaj tudi pove, da so dobri in da morajo na tej poti vztrajati.

KAKO VIDITE POVEZOVANJE S KROVNO ORGANIZACIJO IN KAKO VAS LAHKO LE-TA PODPRE?

Sodelovanje s krovno organizacijo je zelo dobro in uspešno, z njimi smo praktično dnevno v stiku, si pomagamo z idejami, se drug od drugega kaj naučimo in se skupaj borimo za boljši jutri. Če naredimo izpeljavo iz svojega slogana: »Samo povezani smo močnejši!«

KATERE PROJEKTE SI ŽELITE IZPELJATI

V ČASU SVOJEGA PREDSEDOVANJA?

Teh projektov oz. ciljev je več, a bi vseeno izpostavil nekatere, ki se mi zdijo zelo pomembni. Prvi je vsekakor ustanovitev kluba mladih, saj vemo, da je nujno, da se zbornice pomladijo in da pride morda tudi neka nova energija, ki se bo prepletala z izkušnjami obstoječe garniture članov. Samo na tak način bomo dosegli neki preboj, ki ga vsi skupaj želimo. Želim si, da bi posodobili zbornico z moderno dvorano za konference, izobraževanja oz. dogodke ter hkrati, da zbornico še bolj digitaliziramo in na tak način postane še zanimivejša za mlade. Dodatni cilji so morda manj oprijemljivi, kot npr. krepitev dobre podobe obrtnikov in podjetnikov, regijsko povezovanje, sodelovanje z izobraževalnimi institucijami itd.

KAJ BI SVETOVALI MLAJŠIM ČLANOM, GLEDE NA TO, DA STE IZKUŠEN PODJETNIK? ZAKAJ SE VČLANITI IN KAKO JIH ZBORNICA LAHKO PODPIRA NA NJIHOVI POTI?

Zbornica lahko da več, kot si mladi mislijo. Vsak misli, da od zbornice ne more nič dobiti, od zbornice lahko dobiš toliko, kolikor ji daš sam, saj se na tak način razvijajo potrebe, ki jih zaznavamo in se temu tudi prilagodimo. Hkrati smo tisti, ki se za vse podjetnike in obrtnike borimo, a to moram poudariti še enkrat, smo glas vseh, tako članov kot nečlanov, in če ne bo zbornic, potem ne bo glasu, ki bi se boril za tiste, ki nas sicer ne slišijo. Če si želimo okolja, kjer bomo slišani, potem potrebujemo zbornice in zbornica potrebuje člane, saj sicer nimamo sredstev, da bi razvijali podporo za člane in jim nudili pomoč. Ponovil bom še enkrat, povezani smo močnejši in to v tem času drži še toliko bolj.

KAJ BI SVETOVALI VAŠIM ČLANOM O SPOPADANJU Z IZZIVI HITRO SPREMINJAJOČEGA SE GOSPODARSKEGA OKOLJA?

Na tem mestu je težko biti pameten, saj se situacija spreminja iz dneva v dan, a vsekakor nekaj drži

tako sedaj, kot je veljalo tudi prej, vzdržujte pristne odnose s strankami in dobavitelji, povežite se z njimi in pomagajte drug drugemu. Tisti, ki bo znal ohraniti ta odnos, bo po mojem mnenju preživel tudi te hude čase, ki nam jih napovedujejo.

LETOŠNJO ZIMO BOSTA ZAGOTOVO ZAZNAMOVALA TUDI ENERGETSKA KRIZA IN NEGOTOV TRG ENERGENTOV. NA KAKŠEN NAČIN LAHKO ZBORNICA PODPRE IN POMAGA PREDVSEM MANJŠIM PODJETJEM IN OBRTRNIKOM, KI BI SE ZARADI TEGA LAHKO ZNAŠLI PRED NEPREMOSTLJIVIMI TEŽAVAMI GLEDE NADALJEVANJA DEJAVNOSTI?

Zbornica je naredila že ogromno, za male odjemalce je že pred meseci dosegla kapico na ceno električne energije, zdaj smo se skupaj z drugimi borili tudi za zakon, ki bo po mojem mnenju najboljša različica tega, kar si kot država sploh lahko privoščimo. Menim, da imamo zdaj na mizi zakon, ki ni idealen, a je tak, da bo vsem omogočil neke vrste stabilnost. Seveda bi si želeli več, vendar več ni bilo možno doseči. Časi so hudi, zato poskrbite, da spremljate zakone in ste pravočasni pri oddajanju vlog za subvencije, spremljajte likvidnost kreditov, hkrati ne pozabite, da je treba dosegati pogoje za uveljavljanje le-teh. Če niste prepričani, se obrnite na lokalne zbornice, ki vam bodo z veseljem pomagale.

NE MOREMO MIMO SPLOŠNE KRIZE IN POMANJKANJA OPERATIVNIH KADROV NA PODROČJU GOSTINSTVA, TURIZMA, GRADBENIŠTVA IN DRUGIH PROIZVODNO-TEHNIČNIH DEJAVNOSTI. VIDITE LUČ NA KONCU TEGA PREDORA, KI SE ZDI ZELO DOLG?

Luč na koncu predora je ta, da se mora

spremeniti zakon o zaposlovanju tujcev, ki bo skrajšal čakanje na izdajo delovnih dovoljenj. Vlada je obljubila spremembe, mi smo jim prek OZS že ponudili neke rešitve, a žal se na tem mestu dogaja premalo. Druge države imajo zakone, ki so preprosti in imajo bistveno večjo prilagodljivost kot mi, in nam na tak način, žal, odvzame vse prednosti bližine, podobnosti jezika itd. Druga težava je nekonkurenčno okolje v smislu davčnih obremenitev plač, na kar nas Evropska komisija opozarja že leta, a se tudi na tem mestu dogaja premalo. Če samo primerjamo splošno davčno olajšavo Hrvaške ali Avstrije, potem nam je hitro jasno, da v takem davčnem okolju, žal, ne moremo ostati konkurenčni v smislu plač, kar posledično pomeni izgubo kadra, ki nam beži v tujino. Zadeva je kompleksna, resna in jo je treba tako tudi obravnavati, saj smo trenutno po mojem mnenju ali zaspali ali krenili v napačno smer, zato sta nujna dialog in iskanje rešitev, ki bodo dobre za obe strani. Vendar se zbornica trudi z organizacijo kariernega sejma in tudi tehničnih dni za promocije poklicev ter na tak način prispeva k reševanju problematike, kar je tek na dolge proge, ki se v določenih primerih že pozna, a bomo rezultate videli res šele čez leta.

KAJ OOOZ MARIBOR PONUJA SVOJIM ČLANOM, KATERE STORITVE, SVETOVANJA?

OOZ Maribor ponuja ogromno, če samo izpostavim nekaj zadev, so to pravne zadeve pri napotitvi v tujino, smo vstopna točka za prenos lastništva, kjer lahko nasledniki pridobijo vse informacije, izobraževanja in potencialne vavčerje, mlademu podjetniku ali obrtniku pomagamo odpirati vrata na nacionalni in lokalni ravni, tudi pri preboju na tuje trge, pri čemer na različnih projektih sodelujemo z javno agencijo Spirit. Seveda članstvo ponuja tudi druge ugodnosti, kot so organizirani nastopi na sejmih, pravna pomoč članom, vzpostavitev tržnih pristopov na dogodkih ter promocije na naših dogodkih in še bi lahko našteval.

mag. Aleksandro Podgornik, direktorica ŠGZ

ŠTAJERSKA
GOSPODARSKA
ZBORNICA

»KLJUČNO JE POVEZOVANJE IN SODELOVANJE.«

Štajerska gospodarska zbornica ima pomembno mesto v našem gospodarskem okolju. O tem, kakšni projekti jih čakajo in trenutnih izzivih v gospodarstvu, smo se pogovarjali z njihovo direktorico, mag. Aleksandro Podgornik.

KAKO VIDITE VLOGO ŠGZ V NJENEM OKOLJU?

Ocenjujemo, da je vloga ŠGZ v Podravju pomembna. Ne smemo pozabiti, da so ŠGZ že pred 15 leti ustanovila podjetja, da so lahko zastopala njihove interese – interese članov ŠGZ in gospodarstva. Petnajstletni obstoj kaže na to, da nam uspeva. S svojim delom se moramo dokazovati in si zaslužiti njihovo zaupanje. Tako rekoč se vsakodnevno trudimo dosegati in presepati njihova pričakovanja. Zastopamo interese članov in jim nudimo pomoč pri reševanju konkretnih

podjetniških izzivov, ki jih je vedno več in so pogosto tudi izjemno kompleksni. V teh letih smo postali upoštevani vredni zastopnik interesov gospodarstva na lokalni, regionalni in državni ravni, ko gre za odločitve, ki so pomembne za razvoj podjetij.

KAKO VIDITE POVEZOVANJE S KROVNO ORGANIZACIJO IN KAKO VAS LAHKO LE-TA PODPRE?

ŠGZ je zastopana v Upravnem odboru GZS, kjer sooblikujemo programe GZS in skrbimo, da so interesi podjetij naše regije vključeni v progra-

me na državni ravni. V naši krovni organizaciji – Gospodarski zbornici Slovenije vidimo zaveznika, ki lahko s svojimi potenciali in povezavami še dodatno podpre naše predloge ter prizadevanje za reševanje podjetniških izzivov naših članov na najvišji možni ravni.

KATERE PROJEKTE SI ŽELITE IZPELJATI V BLIŽNJI PRIHODNOSTI?

Projektov je veliko. Zagotovo je v času energetske krize in nastopajoče recesije absolutna prioriteta vsakodnevno proaktivno sodelovanje z

delodajalci in ministrstvi za sooblikovanje ukrepov, ki bodo omogočili podjetjem konkurenčne pogoje poslovanja tako rekoč takoj.

Eden od najpomembnejših projektov ŠGZ je SRIP Krožno gospodarstvo, kjer smo vodilni koordinator in nam je uspelo povezati 88 članov iz vse Slovenije. Projekt vodimo že od leta 2016 in predstavlja edini celovit sistemski pristop v državi, ki povezuje velika in mala podjetja, raziskovalne institucije, nevladne organizacije in vsa ključna ministrstva na področju krožnega gospodarstva. To Strateško razvojno inovacijsko partnerstvo za krožno gospodarstvo je ključno za razvoj krožnega gospodarstva v Sloveniji in za prenos znanja o krožnem gospodarstvu iz raziskovalne sfere v podjetja. Nesporno dejstvo je, da pomen krožnega gospodarstva raste iz dneva v dan tako v Sloveniji kot v EU. ŠGZ s SRIPOM Krožno gospodarstvo pri tem igra vodilno vlogo v regiji in Sloveniji.

Poudariti velja tudi projekt posodobitve in prenove spletne strani,

KAJ ŠGZ PONUJA SVOJIM ČLANOM?

- Zastopanje interesov članov
- Strokovna mnenja strokovnjakov področnih Regijskih svetov ŠGZ
- Iskanje novih poslovnih priložnosti in poslovnih partnerjev
- Poslovno povezovanje in svetovanje – Infopika
- Najem poslovnih prostorov
- Organizirana tematska izobraževanja, konference, sejme in druge poslovne dogodke
- Posredovanje Javnih pooblastil
- Pomoč pri pripravi projektov v Projektni pisarni
- Pomoč pri urejanju kadrovskega področja
- Sooblikovanje podpornega okolja za inovacije
- Svetovanja in pomoč pri prehodu v krožno gospodarstvo.

ki bo zaživel na začetku leta 2023. Nova spletna stran je zasnova, tako da bodo člani lahko bistveno hitreje in preprosteje dostopali do vseh informacij in storitev, ki jih ponuja ŠGZ. Tako bomo vsej zainteresirani javnosti, predvsem našim članom, še bolj približali in učinkoviteje poudarili naše storitve, ki jim pomagajo razvijati podjetja. Nekatere vsebine te prenove naj za enkrat ostanejo še skrivnost, da bo presenečenje večje.

KAJ BI SVETOVALI MLAJŠIM ČLANOM, ZAKAJ SE VČLANITI IN KAKO JIH ZBORNICA LAHKO PODPIRA NA NJIHOVI POTI?

Svetujemo jim čimprejšnjo včlanitev. Ker bodo lahko tako skupaj z nami in ostalimi člani ter številnimi povezavami, ki jim jih nudimo, lažje in učinkoviteje reševali svoje podjetniške izzive. Saj vemo, da smo skupaj močnejši in v času krize to drži še bolj kot v t. i. normalnih razmerah.

KAJ BI SVETOVALI SVOJIM ČLANOM PRI SPOPADANJU Z IZZIVI HITRO SPREMINJAJOČEGA SE GOSPODARSKEGA OKOLJA?

Povezovanje, sodelovanje in intenzivno izmenjavo izkušenj.

LETOŠNJO ZIMO BOSTA ZAGOTOVO ZAZNAMOVALA TUDI ENERGETSKA KRIZA IN NEGOTOV TRG ENERAGENTOV. NA KAKŠEN NAČIN LAHKO ZBORNICA PODPRE IN POMAGA PODJETJEM, KI BI SE ZARADI TEGA LAHKO ZNAŠLI PRED NEPREMOSTLJIVIMI TEŽAVAMI GLEDE NADALJEVANJA DEJAVNOSTI?

Energetska kriza se je začela že na začetku tega leta in bo gotovo zelo zaznamovala tudi naslednje leto in verjetno pomembno vplivala na oblikovanje drugačnih poslovnih modelov, ki bodo podjetjem omogočili preživetje in razvoj. Izzivi so izjemni, lahko bi rekli zgodovinski. V ŠGZ vsakodnevno intenzivno spremljamo situacijo v podjetjih, se z njimi povezujemo in skupaj pripravljamo predloge, ki jih proaktivno predstavljamo odločevalcem – Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Stiske, realne težave podjetij skupaj s predlogi rešitev tako rekoč vsakodnevno posredujemo odločevalcem in s pomočjo medijev tudi širši javnosti. Naši napori so usmerjeni v to, da se našim članom in slovenskim podjetjem čim prej zagotovi konkurenčno okolje. Saj je samo tako mogoče omiliti posledice energetske krize in gospodarske recesije. V to vlagamo izjemne napore vsaki dan.

NE MOREMO MIMO SPLOŠNE KRIZE IN POMANJKANJA OPERATIVNIH KADROV NA PODROČJU GOSTINSTVA, TURIZMA, GRADBENIŠTVA IN DRUGIH PROIZVODNO-TEHNIČNIH DEJAVNOSTI. VIDITE LUČ NA KONCU TEGA PREDORA, KI SE ZDI ZELO DOLG?

Luč na koncu tunela bomo zagledali hitreje, ko bomo skupaj oblikovali operativne predloge za rešitve teh izzivov.

Največji izziv je prepričati državo in pristojna ministrstva, da sprejmejo ustrezne konkretne ukrepe, ki bodo v pomoč podjetjem. Zato se povezujemo s strokovnjaki različnih področij, da pripravijo konkretne strokovne podlage in analize. Z njihovo pomočjo smo kredibilnejši in še učinkoviteje zastopamo interese podjetij v dialogu s pristojnimi ministrstvi.

Naj poudarim samo pereče področje detaširanih delavcev za naše gospodarstvo in učinkov morebitnih sprememb Zakona o čezmejnem izvajanju storitev. Skupaj z najkompetetnejšimi strokovnjaki smo pripravili analize predlaganih vladnih sprememb na tem področju. Na osnovi tega ravnokar potekajo intenzivna usklajevanja s pristojnimi ministrstvi. Prepričani smo, da je samo s predlogi rešitev, ki so podprti s številkami in konkretnimi analizami, mogoče v dialogu z državo nastopati kot enakopraven in kredibilen partner. Izziv je velik, pot je zahtevna, a rešitev si želimo še več in še hitreje. Zato so naša prizadevanja vsak dan večja in širimo mrežo partnerjev, s katerimi smo močnejši in prepričljivejši.

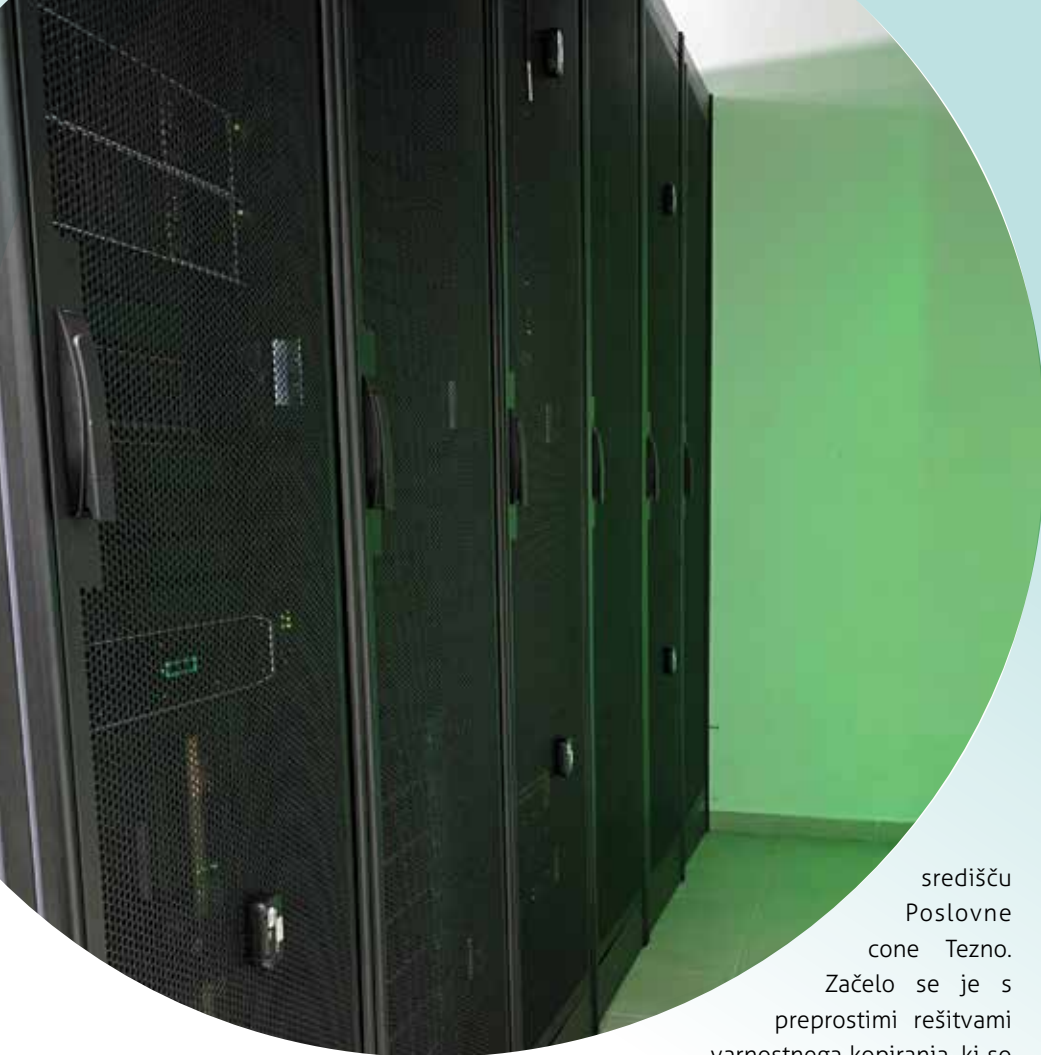
ITAAS – INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE KOT STORITEV V POSLOVNI CONI TEZNO

(podatkovni center, varna hramba podatkov, digitalizacija,
kibernetska varnost, M365, hibridne rešitve ...)

Podjetje Arhides d. o. o. je bilo ustanovljeno leta 2009 z jasnimi cilji, da trgu na področju IT-rešitev ponudi nekaj več. Posebej za naročnika pripravljene IT-rešitve temeljijo na trenutnih potrebah naročnikov, a hkrati so temelj, ki zagotavlja stabilno prihodnost in konkurenčnost.

Približno 90 % prihodkov podjetje ustvari s kompleksnimi implementacijami rešitev, ki zahtevajo neprekinjeno delovanje (24h/dan, 365dni/leto) in so ključne za zagotavljanje kritične infrastrukture v Sloveniji, proizvodnih sistemov in drugih pomembnih storitev. Bogate izkušnje iz zahtevnih okolij so bile temelj, da se je rodila ideja o postavitvi lastnega podatkovnega centra v

središču
Poslovne
cone Tezno.

Začelo se je s preprostimi rešitvami varnostnega kopiranja, ki so s časom prerasle v zahtevnejše zagotavljanje storitev za neprekinjeno poslovanje podjetij. Danes je sodoben podatkovni center postavljen po smernicah TIER II, kar zagotavlja visoko raven varnosti in zanesljivosti delovanja. S strokovnim pristopom in naprednimi rešitvami se zagotavlja varnost podatkov, kar potrjuje pridobljen certifikat ISO 27001, ki je temelj informacijske varnosti. V sklopu podatkovnega centra nudimo

visoko razpoložljive sisteme (elektrika, hlajenje, komunikacije, strežniki, diskovni sistemi ...), napredne varnostne rešitve, različne rešitve varne hrambe podatkov, ki so temelj zaščite pred kibernetickimi napadi, oziroma vam nudimo možnost, da v primeru napada na vaše podjetje obdržite varnostne kopije podatkov nedotaknjene.

Ključno za odločitev uporabe ITaaS v PC Tezno je prepletenost optičnega omrežja znotraj cone, ki se nenehno nadgrajuje v skladu s potrebami naročnikov. Arhides podatkovni center je vpet v optično omrežje po več fizično ločenih poteh, kar ponuja vsem podjetjem v PC Tezno unikatno možnost, da si zagotovijo večino IT-storitev »doma« (Arhides DC), torej ne potrebujejo prehoda na internet za zunanje storitve, saj se lahko povežejo v lokalno izolirano omrežje. Na ta način pridobite večjo zanesljivost, varnost in hkrati ni več treba skrbeti za celotno IT-infrastrukturo v lastnih prostorih, ker to skrb prevzame podjetje Arhides. Odpadejo tudi stroški velikih vlaganj v lasten računalniški center, napajanje, hlajenje, sisteme neprekinjenega napajanja ter drugo drago strojno in programsko opremo. Sprosti se vam prostor v poslovnih prostorih, več časa se lahko posvečate svoji dejavnosti in ne podpornim storitvam, ki so vedno zahtevnejše tako z vidika časa kot finančnih sredstev.

Bernard Memon, direktor
območne službe Maribor ZRSZ

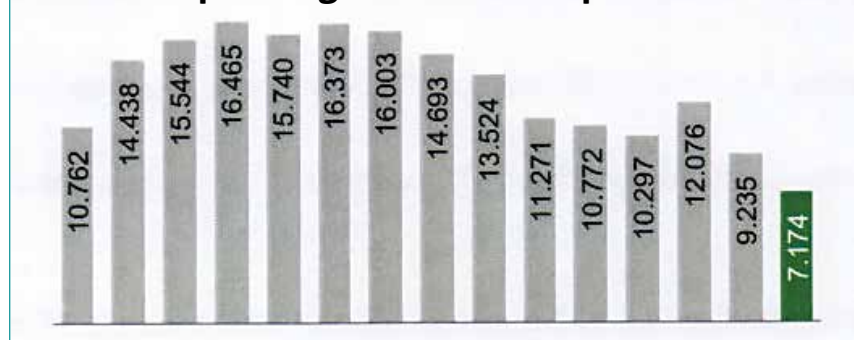
NA TRGU DELA TRENUTNO VLADA OPTIMIZEM

Covid in energetska kriza sta dodobra pretresla tudi trg dela. Vendar v leto 2023 po besedah Zavoda RS za zaposlovanje območne službe Maribor lahko vstopamo z optimizmom. Podatke o gibanju trgu dela na področju mariborske službe, vključno s trenutnimi razmerami na trgu dela, predstavijo dobre prakse zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb na deficitarnih delovnih mestih in aktualne ukrepe aktivne politike zaposlovanj sta predstavila mag. Bernard Memon, vodja – direktor območne službe Maribor, in Mirjana Zgaga, svetovalka generalnega direktorja ZRSZ I.

Število brezposelnih se je na območju Maribora znižalo

Delodajalci v Sloveniji za prihodnje leto napovedujejo kar 35 tisoč novih zaposlitev. V septembru 2022 je bilo na območju Območne službe Maribor (upravne enote Lenart, Maribor, Pesnica, Ruše, Slovenska Bistrica) 98.195 delovno aktivnih prebivalcev, kar je 2,3 odstotka več kot leto prej. Registrirana brezposelnost je bila septembra 6,6-odstotna. Konec oktobra je bilo 7.174 registriranih brezposelnih oseb. Kar 22,1 odstotka manj kot leto prej. V povprečju so bile osebe brezposelne 29,2 meseca.

Skupine registriranih brezposelnih

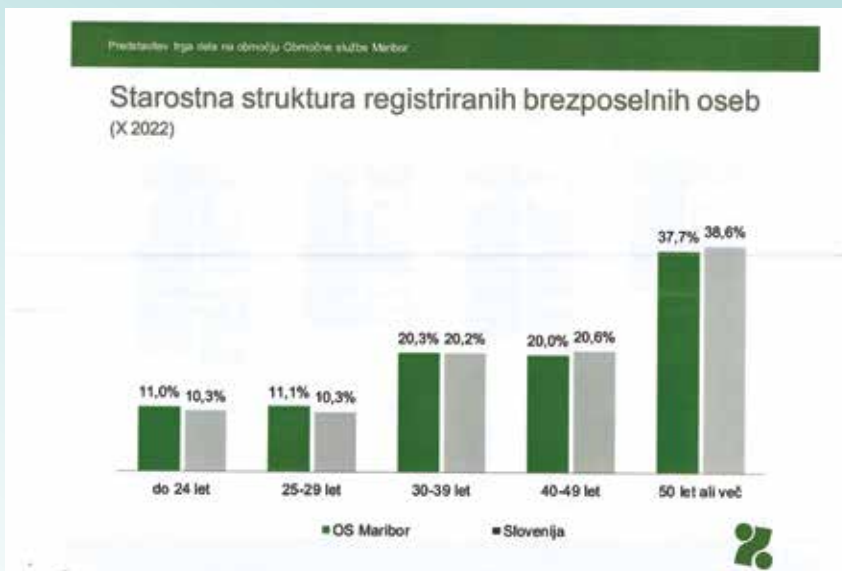

Povpraševanje po delavcih je ogromno

Delodajalci so do od začetka leta 2022 in do oktobra mariborski območni službi sporočili 17.723 prostih delovnih mest. Največ

povpraševanja je bilo po varilcih, čistilcih, strežnikih in gospodinjskih pomočnikih v uradih, hotelih in drugih ustanovah. Iskali so tudi elektroinstalaterje, visokošolske učitelje in sodelavce na visokošolskih zavodih, orodjarje, delavce za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih,

strokovne sodelavce za zdravstveno nego, natakarje, voznike težkih tovornjakov in vlačilcev, prodajalce, delavce za preprosta dela pri nizkih

gradnjah, pripravljavce in monterje kovinskih konstrukcij, zidarje, elektromehanike, strugarje ipd. »Sporočilo brezposelnim je, da naj

se s svojo svetovalko dogovorijo, da jim predstavi vse programe, ki jih imamo in jih tudi plačujemo,« je dejal Memon in še dodal: »Vsi vemo, da dolgotrajna brezposelnost škoduje posamezniku in družbi, in prepričan sem, da lahko z našimi uspešnimi programi dokvalifikacij in prekvalifikacij ljudi izobrazimo do te mere, da so zaposljivi.«

Med dolgotrajno brezposelnimi je na zavodu dobra tretjina takih, ki so realno nezaposljivi. Bodisi zaradi zdravstvenih težav, težav v duševnem zdravju ali zaradi starosti, ki postaja pogosta ovira pri zaposlovanju.

Letos je na zavodu prijavljenih 271 oseb manj kot lani

902 iskalca prve zaposlitve sta bila prijavljena v evidenco brezposelnih mariborskega zavoda od januarja do oktobra. 52 oseb je bilo tistih, ki so delo izgubile zaradi stečaja oz. likvidacije podjetja, 990 jih je bilo opredeljenih kot presežnih delavcev, 3.865 osebam je izteklo delovno razmerje za določen čas.

V septembru 2022 je 1.738 oseb prejelo denarno nadomestilo, ki je v povprečju znašalo bruto 799,69 evra.

Cilj mariborskega zavoda je tudi povečati zaposlovanje žensk

Po podatkih mariborskega zavoda je v strukturi brezposelnih kar 52 odstotkov žensk. Zato si jih prizadevajo vključevati tudi v poklice, ki so tradicionalno moški, vendar jih lahko ženske opravljajo več kot uspešno. S projektom prekvalifikacij so začeli že pred leti in v njem se ženske usposablajo kot voznice avtobusov, varilke, CNC-operaterke, usposablajo se tudi na področju logistike. Mariborski Marprom ima med 153 vozniki trenutno zaposlenih že 23 voznic.

Piše: M. V.

V MESTNI OBČINI MARIBOR SI ŽELIMO MOČNO GOSPODARSTVO, KI USTVARJA DELOVNA MESTA Z VISOKO DODANO VREDNOSTJO

Maribor je drugo največje mesto v Sloveniji, ki po zaslugi odlične geostrateške lege, kakovostne infrastrukture, stabilnega, investitorjem prijaznega poslovnega okolja in kakovostne delovne sile ponuja vse potrebno za razvoj najboljših poslovnih zgodb. Mariborski prostor je trajnostno naravnani in prinaša priložnosti za uravnoteženo poslovanje in preživljanje prostega časa. Tudi zato je mesto z najboljšo kakovostjo življenja.

Med poslovnimi conami v Mariboru je Poslovna cona Tezno največja, medtem ko pri njenem urejanju in razvoju v sklopu svojih pristojnosti pomaga tudi mariborska občina. Tako je zaključena izgradnja odseka ceste K5–K8 skupaj s pripadajočo gospodarsko javno infrastrukturo, kar pomeni, da bo Mestna občina Maribor lahko začela s prodajo zemljišč, vezanih na predmetno gradnjo.

V prihodnje bo ena izmed glavnih osredotočenosti Mestne občine Maribor podpora gospodarstvu in povezovanju gospodarstva z znanjem oz. Univerzo v Mariboru, mestno občino in Javnim holdingom Maribor. Ta trikotnik je izjemno pomemben in nujno je, da se slišimo, poslušamo, povežemo. Na MO Maribor si dejavno prizadevamo tudi za mednarodno osnovno šolo, ki jo vidimo kot pomemben dejavnik za otroke tujih strokovnjakov, ki bi želeli delati v Mariboru.

Mestna občina Maribor bo v skladu s svojimi zmožnostmi pomagala pri vzpostavljanju pogojev za delovanje investitorjev, temu bo sledila tudi Strategija privabljanja investitorjev v Podravsko regijo, ki je v pripravi. Cilj strategije je določiti tiste sektorje, za katere si želimo, da bi v prihodnje privabili nadvse veliko uspešnih podjetij. Občina bo svoja zemljišča aktivirala za tiste investitorje, ki bodo proizvajali visoko dodano vrednost, dajali zaposlenim visoke plače in prispevali k strukturni preobrazbi gospodarstva v Mariboru in Podravju.

S takšnimi javnimi ukrepi bomo ustvarjali Maribor kot mesto prijazno in odprto za razvoj gospodarstva ter posledično omogočali razvoj mesta v prijetno bivanjsko okolje, kjer bodo mladi ne le ostajali, ampak se k nam tudi priseljevali.

MARIBORSKA OBČINA NADALJUJE S SPODBUJANJEM PODJETNIŠTVA IN ZMANJŠEVANJA BREZPOSELNOSTI

Pomoč podjetništvu v letu 2022 v Mariboru v višini 400.000 evrov

Mestna občina Maribor že več let izvaja ukrepe, ki učinkovito in skrbno nagovarjajo izzive na trgu dela skupaj s ključnimi pristojnimi institucijami v mestu, Zavodom za zaposlovanje RS, Območna enota Maribor, Območno obrtno-podjetniško zbornico Maribor, Štajersko gospodarsko zbornico, Slovenskim podjetniškim skladom, AJPES Maribor, RRA Maribor – Podravje in drugimi, z namenom, da ne pride do podvajanj ukrepov in je pomoč podjetništvu v mestu celovita.

Tako je mariborska občina tudi letos namenila finančna sredstva mikro in malim podjetjem v mestu za podporo in spodbudo podjetništvu ter s tem znižala brezposelnost in spodbudila rast podjetništva z dvema javnima razpisoma, in sicer za nakup nove opreme in sofinanciranje stroškov samozaposlovanja.

Za nakup nove opreme za opravljanje registrirane glavne dejavnosti je mariborska občina podprla 64 podjetij v višini 149.776 evrov. Razpis za sofinanciranje stroškov samozaposlovanja podpira podjetnike, ki se podajo na samostojno podjetniško pot. S tem mariborska občina vpliva na nižanje brezposelnosti v lokalni skupnosti, skozi razpis se je dodelilo 246.716 evrov 80 samostojnim podjetnikom v Mariboru.

Mestna občina Maribor je tako v zadnjih štirih letih s pomočjo omenjenih razpisov finančno skupaj podprla 267 mikro in malih podjetij v skupni višini 1,3 milijona evrov.

Prispevka pripravila: MOM

CESTA K5–K8 IN PODVOZ LEDINA

Mestna občina Maribor je v sklopu izvedbe opreme območja Proizvodne Cone Tezno zgradila odsek ceste K5–K8 skupaj s pripadajočo gospodarsko javno infrastrukturo: vodovod, fekalna kanalizacija, meteorna kanalizacija, javna razsvetljava, ki predstavlja zbirno cesto. Predmetni odsek ceste se navezuje v križišču K5 na obstoječ odsek ceste Ledina (Perhavčeva cesta). V sklopu izvedbe projekta smo odstranili tudi nelegalno odložene odpadke s trase novo izvedene ceste in okoliških zemljišč. Vrednost izvedenih del je znašala 1.535.294,50 EUR bruto (za določeno komunalno infrastrukturo si je MOM obračunala DDV skladno s 76.a členom ZDDV-1). Z zakl-

jučkom izgradnje ceste K5–K8 bo Mestna občina Maribor v naslednjem letu začela s prodajo zemljišč v njeni lasti, vezanih na predmetno izgradnjo. To je bil tudi pogoj za sofinanciranje predmetne izgradnje.

Naslednji projekt, ki se ga mariborska občina loteva skupaj z Direkcijo RS za infrastrukturo, je podvoz Ledina. Za izvedbo projekta je trenutno v pripravi projektna dokumentacija, MO Maribor in DRSI bosta za izdajo gradbenega dovoljenja zaprosili v prvi polovici leta 2023. Želja je, da se z izvedbo projekta začne v letu 2024.

Piše: MOM

Novičke

Izvolili smo nova vodstva naši občin In ohranili aktualne/stare župane in županje izpopolniti svoje podjetniško znanje.

Za izvolitev mariborskega župana sta bila znova potrebna dva kroga. V prvem krogu je 41,21-odstotna volilna udeležba v naslednji krog popeljala Aleksandra Sašo Arsenoviča in Franca Kanglerja. 36,90 odstotka volivcev je v drugo namenilo zmago in še en štiriletni mandat aktualnemu županu Arsenoviču.

Mestni svet po novem sestavlja 12 svetnikov Liste Arsenovič za Maribor, 11 mandatov ima Gibanje svoboda, osem Lista Franca Kanglerja – Nova ljudska stranka Slovenije, štiri mesta ima SDS, dva SD, prav tako dva Lista kolesarjev in pešcev ter Lista za pravičen razvoj mestnih četrti in krajevnih skupnosti, po eno mesto imajo Gasilci Maribora neodvisna lista, Nova Slovenija – krščanski demokrati, Levica in Stranka mladih – Zeleni Evrope.

In kako je v sosednjih občinah?

V Kungoti je Tamara Šnofl s 1.456 glasovi ostala županja. Pesnico bo še naprej vodil mag. Gregor Žmak, ki ga je podprlo 1.901 občan. Mag. Janez Kramberger, dr. vet. med, je kot edini kandidat ohranil sedež župana občine Lenart. Prejel je 1.898 glasov podpore. Mitja Horvat kot edini kandidat za župana Dupleka nadaljuje svoj mandat s 1.728 glasovi. V Miklavžu na Dravskem polju je mag. Egon Repnik z večino 68,07 % (1.810 glasov) slavil že v prvem krogu. Volivke in volivci so v prvem krogu mandat župana občine Hoče – Slivnica podaljšali tudi dr. Marku Soršaku, ki je za večino 79,20 % prejel 2.981 glasov. Tudi Ruše so dobile županjo v prvem krogu. Urška Repolusk je prejela 1.894 glasov, kar je zadoščalo za 60,71 %. Občino Selnica od Dravi bo še naprej vodila dr. Vlasta Krmelj, ki so ji občani namenili 1.221 glasov.

Piše: Meta Bobnar, Evra d.o.o.

KAKO UČINKOVITO VODITI SESTANKE

PRIPRAVA NA SESTANEK

Sestanki so lahko zelo dragoceno orodje, vendar če želimo izkoristiti njihov pravi potencial, moramo znati sestanek ustrezno voditi, da bo ta učinkovit, in da ne bo postal še eden od tistih, ki jih sodelujoči na koncu označijo za izgubo časa.

Tokrat smo vam pripravili kratke smernice o tem, kako se ustrezno pripraviti na sestanek:

- Vodja sestanka mora določiti namen in cilj sestanka, saj bo le-ta tekel bolj gladko, če vsi stremijo k istemu cilju.
- Sestanek moramo načrtovati ob uri, ki bo čim manj zmotila delovni proces vabljenih.
- Vnaprej določimo zapisnikarja in sestavimo dnevni red zadev, ki se bodo obravnavale na sestanku.
- Za vsako izmed točk ocenimo čas, ki ji ga bomo namenili, saj bomo tako lažje sledili, ali ostajamo znotraj časovnega okvirja.
- Kot vodja sestanka nanj povabimo le tiste osebe, ki so nujne za obravnavo tematike dnevnega reda, saj lahko osebe, ki sestanek zaznavajo kot nebitven zanje, nega-

tivno vplivajo na ostale prisotne.

- Osebam, za katere želimo, da se sestanka udeležijo, moramo poslati vabila vsaj dva dni prej, da se lahko na sestanek ustrezno pripravijo.
- Vabilo mora vsebovati dnevni red sestanka, njegov namen in informacije o tem, kdo bo na sestanku ter kje, kdaj in kako dolgo bo sestanek potekal.
- Vodja sestanka mora poskrbeti, da sta okolje in oprema za sestanek ustrezna.
- Razporeditev miz in stolov mora udeležencem omogočati, da se med seboj vidijo in z lahkoto komunicirajo.
- Paziti moramo, da sestanek ne poteka v sobi z neustrezno temperaturo, da prostor ni premajhen za število udeležencev in da v bližini ni motečega hrupa.

Piše: Simona Lobnik Ambrožič,
psihodinamska konzultantka in coachinja

DRUŽINSKA PODJETJA NA COACHING KAVČU

Dobri odnosi so največja vrednost družinskih podjetij

Za vodenje uspešnega družinskega podjetja ni dovolj le trdna struktura, visoki dobički, prepoznavnost blagovne znamke, jasne odgovornosti in meje. Ključni so odnosi med člani družine, ki soustvarjajo njihovo podjetje in vloge, v katerih posamezniki delujejo. K temu sodi še ustrezna komunikacija. Družinska podjetja zato tvorita dva ključna stebra. Prvi predstavlja strukturo, red, formalne dogovore, drugi pa odnose med družinskimi člani, ki vključujejo čustva, občutke in zasebne vloge. Zato je ključnega pomena za obstanek, rast in razvoj družinskih podjetij skrb za dobre medsebojne odnose, jasno in odprto komunikacijo predvsem pa razmejitev vlog, ki jih imamo v zasebnem in poslovnem okolju.

V nadaljevanju se bom tokrat osredotočila na toksične komunikacijske vzorce, ki rušijo odnose znotraj družinskih podjetij in zapletajo družinske vezi ter usodno mešajo vloge. Zmeda je še večja v primerih, ko podjetja ne tvorijo le družinski člani, pač pa tudi sodelavci, ki niso del družine.

TOKSIČNI KOMUNIKACIJSKI VZORCI, KI SABOTIRAJO RAVEN KOMUNIKACIJE

Kritika, prezir, odpori in obrambe ter umik za komunikacijski »zid« so toksični komunikacijski vzorci, ki rušijo komunikacijo v družinskih podjetjih. Poglejmo podrobneje:

Kritika - kadar je podana na neprimeren način: tako, da je kritizirana osebnost posameznika, še posebej, če izhaja iz preteklih izkušenj v odnosih otrok – starš. Primeri: »... ti vedno ...«, » ... ti nikoli ...«, »... tebi je vseeno ...«, »... ti ne razumeš ...« s čemer po navadi izzovemo obrambno držo na drugi strani.

Prezir, ki ga spremljajo še žalitve na osebnem nivoju – sem sodi zmerjanje, posmehovanje, zavijanje z očmi, neupoštevanje, poniževanje, dajanje občutka nesposobnosti, brezvrednosti. Primer: »Resnično me skrbi, kako boš ti nekoč vodil/a podjetje ...«

Odpori in obrambe se pojavijo kot posledica neustreznega izrekanja kritike in prezira. Druga stran se odzove jezno, zavrača

ponujeno komunikacijo, se odzove z občutki krivde ali vzajemnega obtoževanja, kar se nadaljuje v izgovore, umik, agresijo, pretirano pasivnost in zavračanje odgovornosti. S takšnimi odnosi podjetje od znotraj rušijo naši družinski člani. To je težka situacija posebej takrat, ko so naši sodelavci tudi posamezniki, ki niso družinski člani.

Umik za zid nastopi takrat, ko posameznik ne vidi več smisla v svoji vlogi. Komunikacija je pretrgana, v skupini prevladuje občutek, kot da stojimo vsak na svojem bregu. Nerazčiščeni konflikti se sprevržejo v molk, zaprtost vase, preplavijo nas čustva in občutki.

NAPOČI ČAS, DA DRUŽINSKO PODJETJE SEDE NA COACHING KAVČ

Žal je še vedno premalo družinskih podjetij, ki bi bila zasnovana na zdravih temeljih, v katerih sodelavci znajo in zmorejo odkrito komunicirati med seboj, obenem pa se zavedajo svojih vlog. Pomembno konkurenčno prednost na trgu in razvojno perspektivo lahko imajo le družinske firme, v katerih člani družine primerno ločujejo vloge obenem pa se zavedajo odgovornosti. Pogum predstavlja jasno zavedanje, da je nekaj narobe z odnosi v podjetju, ki ga vodijo družinski člani. Navsezadnje se to pokaže kot usihanje zelenih ekonomskih rezultatov, izgorelost, odsotnost z dela ipd. Prvi korak je, da se tega zavemo, drugi pa, da poiščemo podporo strokovnjaka, ki bo zmozel prepoznati nevidne niti, ki so morda preveč prepletene in nam preprečujejo, da nadaljujemo s tkanjem uspešne podjetniške zgodbe.

Morda poznate rek: »Nihče ni prerok v lastni deželi«. Mnogokrat ta drži tudi za družinska podjetja. Predlagam, da poskusite in končno vaše podjetje posedete na coaching kavč. Razmišljanje, da se bodo stvari uredile same po sebi, običajno pelje v nadaljevanje neustreznega poslovanja, slabe izrabe virov in podjetje je lahko ujeto v dolgotrajni razvojni krč. Če ste doslej že nešteterat poskusili in ni delovalo, zakaj bi tokrat? Poskusite drugače - s strokovnjakom, ki vam bo pomagal in vas podprl.

PRVI DOGODEK PRVEGA FESTIVALA PODZEMNIH ARHITEKTUR SO GOSTILI ROVI TEZNO

Znotraj SRIP Turizem (Strateško razvojno inovacijskega partnerstva turizem) se je oblikoval konzorcij deležnikov, ki spodbuja sodelovanje različnih subjektov, kot so lastniki, upravljavci podzemnih arhitektur in organizacije, ki skrbijo za strategije razvoja turizma.

Podzemne arhitekture so objekti, ki so delo človeških rok. Mednje štejemo rove, zaklonišča, rudnike, vodovodne sisteme idr. Slovenija razpolaga s številnimi podzemnimi objekti, ki so v večini primerov neizkoriščeni ali le delno izkoriščeni v turistične namene, zato obstaja potreba po novem turističnem produktu, ki bi dediščinski potencial podzemnih arhitektur opredelil, predvsem v luči sodobnih standardov trajnostnega in butičnega turizma.

V ta namen je bilo izbranih sedem podzemnih objektov, ki so geografsko uravnoteženo zastopani in tudi vsebinsko izjemno raznoliki. Nekakšni sodobni podzemni muzeji, vsak s svojo tematiko in v svojem okolju. Zgrajeni v različnih časovnih obdobjih. Vendar se vsi skupaj na trgu srečujemo s podobnimi izzivi. Izbrani objekti podzemnih arhitektur so Rovi Tezno pri Mariboru, repnice na Bizeljskem, rudnik Senovo, rudnik Sitarjevec v Litiji, rovi Kranj, utrdba Goli vrh v Poljanski dolini in utrdba Primož nad Pivko.

Zavod za gradbeništvo Slovenije je kot nosilni partner produktne smeri znotraj SRIPT-a (skupaj z desetimi projektnimi partnerji in zunanjim strokovnim sodelavcem arhitektom Jankom Rožičem) pripravil izhodišča za razvoj novega turističnega produkta: Festivala podzemnih arhitektur, ki naslavlja malo poznano dediščino podzemnih arhitektur v Sloveniji.

Delo je potekalo tako na terenu, z ogledom in valorizacijo objektov kulturne dediščine ter njihovih prostorskih potencialov, kakor tudi v kabinetu. V sklopu projekta se je razvila ideja o skupnem nastopu na trgu, in sicer s Festivalom podzemnih arhitektur, na katerem se bodo na letni ravni predstavljali podzemni objekti z raznolikim vsebinskim programom.

Tudi datum naših letošnjih dogodkov ni bil izbran naključno. Festival je potekal vzporedno z veliko večjim dogodkom – Dnevi evropske kulturne dediščine.

Na srečanjih so bila predstavljena izhodišča za razvoj turističnega produkta, ki temelji na naravni in kulturni dediščini. Predstavljene so bile dobre prakse turističnih produktov in destinacij, ki so s pomočjo inovativnih orodij digitalizirale svoje kulturne vsebine in z njimi obogatile turistično ponudbo. Na okrogli mizi je bilo govora o pri-

hodnosti turizma v povezavi z ohranjanjem dediščine, saj si želimo drugačnega turizma, ki bo resnično temeljil na trajnostnih in zelenih modelih ter uporabi produktov, ki so plod slovenskega znanja ter pametno izkoriščajo slovenske kulturne in naravne danosti.

Naša okrogla miza, ki se je konec septembra zgodila v Rovih Tezno, je potekala pod naslovom »TEZA TEZNO / Tovarna, taborišče, estetika in etika v dediščinskem turizmu«. Moderiral jo je Janko Rožič. Sogovorniki so bili:

- Uroš Lobnik, arhitekt, urbanist, arhitekturni teoretik in predavatelj na Fakulteti za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo Univerze v Mariboru,
- Dejan Iskra, vodja Regionalne destinacijske organizacije Postojnska jama – Zeleni kras,
- Dean Damjanovič, profesor zgodovine in geografije, konservator, konservatorski svetovalec na Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije OE Maribor,
- Simona Vidmar Čelik, direktorica Umetnostne galerije Maribor, umetnostna zgodovinarica, menedžerka v kulturi in muzejska svetnica.

ZASTIRANJA – betonsko tekstilna inštalacija

Rovi so se dodatno obogatili z razstavo betonsko tekstilne inštalacije. Razstava Zastiranja je umetniška interpretacija zgodovinskega dogajanja v Rovih Tezno. Avtorice v ospredje postavijo ljudi, človeka, ki je sleherni dan preživel v rovih, in želijo poudariti pomembnost vsakega posameznika. Četudi tega morda ni občutil v času, preživetem pod zemljo. Raziskovalna ideja sloni na teh posameznikih in avtorskem umetniškem izražanju. Prek kompozicije betonskih oblačil in tekstila avtorice združijo posameznikovo človeško prisotnost v rovih in pomembnost spominjanja. Razstava Zastiranja sloni na ideji o ljudeh, ki so svoj čas preživeli med usločenimi stropi teh rogov. Želja avtoric je vizualizirati bit ljudi in ustvariti občutek njihove fizične prisotnosti v prostorih rogov, a hkrati vzbuditi zamrznjenost v času in njihovih zgodbah pod gladino našega sveta.

Objekti so v osnovi oblačilni tekstilni kosi, ki so jih avtorice izbrale glede na povezovanje in smiselnost s celotnim kontekstom in želeno predstavljeno zgodbo. Od plaščev, delovnih halj, srajc, jaken, delovnih kombinezonov, hlač, vse do spodnjega perila, nogavic in pižame ter nekaj drugih tekstilnih objektov, ki povezujejo celotno postavitev. Glede na lastnosti določenega tekstila in željo po končnem videzu in trdoti, so uporabljeni suhi beton, cement, beli cement, pesek, mavec, pigmenti za pridobitev železnega odtenka in na nekaterih kosih se lahko opazi droben prah iz mikro steklenih delcev. Ta, ob usmeritvi luči nanj pod določenim kotom, deluje kot odsevni element svetlobe. V razstavo prinaša novo dimenzijo percepcije in daje

obiskovalcu možnost, da sam odkrije podrobnosti, skrite v zabetoniranih elementih. Z željo, da reflektivni delci mogoče vzbudijo tudi refleksijo v obiskovalcu o vseh ljudeh, ki so hodili iz dneva v dan skozi te rove.

Avtorice razstave so Nika Batista, Maruša Kranjc in Ana Jazbec, ki delujejo v kolektivu pH15.

pH15 je ustvarjalno-umetniški kolektiv. Osnovo kolektiva sestavlja pet članov, ki se organizirajo znotraj določenega projekta glede na tematiko in zmožnost sodelovanja. Njihovo delo v osnovi temelji na preizpraševanju tekstila in povezovanju različnih medijev. Temelj njihovih umetniških konceptov so družbena kritika in raziskovanje ter povezovanje različnih polov procesa ustvarjalnosti.

**Maribor
prihodnosti**
Future Cities of
South East Europe

RAZVOJ MARIBORA IN IZZIVI PRIHODNOSTI

Mesto Maribor sodeluje v mednarodnem projektu »Prihodnja mesta jugovzhodne Evrope«, kar je priložnost za oblikovanje sodobne, dinamične, uspešne, občanom in podnebjju prijazne razvojne usmeritve našega mesta

Piše: Jože Kos Grabar, koordinator YES Team-a Maribor, projekt FCSEE, ZUM urbanizem, planiranje, projektiranje d.o.o.

V letu 2019 se je Mestna občina Maribor pridružila skupni prijavi petih mest iz jugovzhodne Evrope na EU-razpis, namenjen vzpodbujanju razvoja mest. Razpisna prijava predlaganega projekta z nazivom »Prihodnja mesta jugovzhodne Evrope« (angl. »Future Cities of South East Europe«, kratko FCSEE) je bila uspešna. Tako od začetka leta 2020 mestne ekipe iz Križevcev (HRV), Maribora (SVN), Niša (SRB), Sarajeva (BiH) in Skopja (MKD) skupaj izvajajo ta triletni mednarodni projekt (2020–2022), pri čemer s svojimi strokovnimi napotki sodeluje nekaj svetovalnih organizacij iz zahodne in severne Evrope, v prvi vrsti EIT Climate-KIC s sedežem v Amsterdamu.

Projekt FCSEE je del mednarodnega programa »Zdrava, čista mesta«, v okviru katerega je doslej že deset drugih mest iz različnih evropskih držav zasnovalo svoj razvoj v duhu načel trajnosti, zmanjševanja negativnih vplivov na okolje, pametnih rešitev, kakovosti bivanja in razvojnega sodelovanja prebivalcev ter drugih osrednjih protagonistov mest. Osnovni namen naštetega je transformacija izvajanja dejavnosti v mestih v podnebno nevtralno izvajanje in priprava pilotnih projektov s tem v zvezi. Spričo navedenega je v zadnjih

dveh letih tudi Maribor imel priložnost prejeti aktualne in dragocene razvojne informacije iz mest Leuven (BEL), København (DNK), Dunaj (AUT), Milano (ITA), Krakow (POL) in drugih.

Mesta, sodelujoča v projektu FCSEE, si skupaj prizadevajo za ambiciozno poslanstvo: narediti ta mesta v naslednjih letih za ene od najboljših krajev v (jugovzhodni) Evropi za bivanje, delo in obisk. Projekt se za vseh pet sodelujočih mest izhodiščno nanaša na izboljšanje kakovosti zraka, doseganje krožnih in brezogljčnih ekonomij, zagotavljanje enakega dostopa do družbenih dobrin za vse prebivalce in na zmanjševanje toplotnih obremenitev ter poplavne nevarnosti. Znotraj tega skupnega vsebinskega okvira pa vsako od sodelujočih mest samo zase določi podrobnejše vsebine in posebnosti v lastnih projektnih aktivnostih.

Aktivnosti mariborskega dela projekta koordinira podjetje ZUM urbanizem, planiranje, projektiranje d.o.o., v njih pa sodeluje več osrednjih mariborskih institucij in organizacij: poleg Mestne občine Maribor (MOM) in mariborske univerze (Center za pametna mesta in skupnosti) še Regionalna razvojna agencija za Podravje – Maribor, Energetska agencija za Podravje, javna

podjetja Energetika Maribor, Nigrad in Snaga ter nekaj pogodbenih izvajalcev. Projekt z EU-sredstvi povečini sofinancira mednarodna svetovalna organizacija EIT Climate-KIC, vendar pa nekaj več kot tretjino sofinanciranja zagotavljajo ZUM d.o.o. in pogodbeni izvajalci iz lastnih sredstev, kar seveda ni dobrodošla okoliščina za izvajanje projekta.

Rezultati dosedanjega dela zajemajo v prvi vrsti vsebinski predlog razvojne usmeritve Maribora za nekaj naslednjih desetletij, zasnove razvoja na področjih krožnega gospodarstva (BioCity Maribor), trajnostne mobilnosti, zelenih ureditev in stanovanjske gradnje ter formulacijo treh konkretnih pilotnih projektov (prometne ureditve na območju 'železniškega trikotnika' južno od Europarka, nadgradnja pametnih rešitev na območju Poslovno proizvodne cone Tezno, ureditve v mestnem gozdu Stražunu). Cilj je realizirati navedene tri pilotne projekte in na podlagi izkušenj iz teh aktivnosti pričeti s podobnimi ali primerljivimi projekti v drugih predelih Maribora (po možnosti tudi v drugih krajih po Sloveniji). Poleg sodelovanja raznih vrst strokovnjakov je pri teh aktivnostih za dosego uspešnih rezultatov pomembna udeležba zainteresiranih občanov.

To se nanaša zlasti na ureditve v gozdu Stražunu, saj k njemu rekreativno gravitira znaten del prebivalcev Maribora.

Med rezultati dosedanjega dela na projektu so tudi za Maribor zelo koristne študije, metodologije, priporočila in orodja, ki so jih pripravile sodelujoče mednarodne svetovalne organizacije. Gre za strokovna gradiva in napotila v zvezi z zagotavljanjem organizacijskih predpogojev za transformacijske mestne aktivnosti, z zagotavljanjem potrebnih nemajhnih investicijskih sredstev (pripravljen strokovni predlog za formiranje posebnega regionalnega finančnega mehanizma oz. sklada po načelu povezovanja javnih in zasebnih sredstev) in v zvezi z možnimi načini aktivne soudeležbe občanov ter raznolikih zainteresiranih javnosti.

Protagonisti projekta FCSEE skupaj z MOM načrtujemo, da se bodo razvojne podnebne transformacijske aktivnosti v Mariboru nadaljevale tudi po zaključku projekta FCSEE. S tem namenom je MOM v januarju 2022 prijavila svoj interes za sodelovanje na EU razpisu »100 podnebno nevtralnih mest do 2030«, ki sodi v okvir ene od petih misij, s katerimi želi EU reševati pomembne družbene izzive. Pred temi izzivi se zaradi vrste tveganj velikih razsežnosti (segrevanje podnebja, onesnaževanje okolja, omejenost naravnih virov, energetska preskrba, migracije, epidemije ...) enako kot vsa evropska in druga mesta nahaja tudi Maribor. Na nas, Mariborčanih in Mariborčankah je, kako se bomo v dani situaciji, ki je v primerjavi z razmerami v preteklosti nova, drugačna in kompleksno zahtevna, kot mestna skupnost odzvali. Od naših skupnih razvojnih odločitev tu in zdaj bo v veliki meri odvisno, kako kakovostno bomo v 'totem mestu' v naslednjih letih in desetletjih živeli mi sami in naši zanamci.

Od odločitev tu in zdaj je odvisno, kako kakovostno bomo v 'totem mestu' živeli mi in naši zanamci

Mesto Maribor sodeluje v mednarodnem projektu »Prihodnja mesta jugovzhodne Evrope«, v katerem si mesta skupaj prizadevajo za ambiciozno poslanstvo: narediti ta mesta v naslednjih letih za ene od najboljših krajev v (jugovzhodni) Evropi za bivanje, delo in obisk.

Od začetka leta 2020 mestne ekipe iz Križevcev (HRV), Maribora (SVN), Niša (SRB), Sarajeva (BiH) in Skopja (MKD) skupaj izvajajo ta triletni mednarodni projekt z nazivom »Prihodnja mesta jugovzhodne Evrope« (angl. »Future Cities of South East Europe«, kratko FCSEE) pri čemer s svojimi strokovnimi napotki sodeluje nekaj svetovalnih organizacij iz zahodne in severne Evrope, v prvi vrsti EIT Climate-KIC s sedežem v Amsterdamu. Projekt FCSEE je del mednarodnega programa »Zdrava, čista mesta«, katerega osnovni namen je transformacija izvajanja dejavnosti v mestih v podnebno nevtralno izvajanje in priprava pilotnih projektov s tem v zvezi. Spričo navedenega je v zadnjih dveh letih tudi Maribor imel priložnost prejeti aktualne in dragocene razvojne informacije iz mest Leuven (BEL), Kopenhagen (DNK), Dunaj (AUT), Milano (ITA), Krakow (POL) in drugih. Projekt se za vseh pet sodelujočih mest izhodiščno nanaša na izboljšanje kakovosti zraka, doseganje krožnih in brezogljičnih ekonomij, zagotavljanje enakega dostopa do družbenih dobrin za vse prebivalce in na zmanjševanje toplotnih obremenitev ter poplavne nevarnosti. Znotraj tega skupnega vsebinskega okvira pa vsako od sodelujočih mest samo zase določi podrobnejše vsebine in posebnosti v lastnih projektih aktivnosti.

Aktivnosti mariborskega dela projekta koordinira podjetje ZUM urbanizem, planiranje, projektiranje d.o.o., v njih pa sodeluje več osrednjih mariborskih institucij in organizacij: poleg Mestne občine Maribor (MOM) in mariborske univerze (Center za pametna mesta in skupnosti) še Regionalna razvojna agencija za Podravje – Maribor, Energetska agencija za

Podravje, javna podjetja Energetika Maribor, Nigrad in Snaga ter nekaj pogodbenih izvajalcev. Projekt z EU-sredstvi povečini sofinancira mednarodna svetovalna organizacija EIT Climate-KIC, vendar pa nekaj več kot tretjino sofinanciranja zagotavljajo ZUM d.o.o. in pogodbeni izvajalci iz lastnih sredstev, kar seveda ni dobrodošla okoliščina za izvajanje projekta.

Rezultati dosedanjega dela zajemajo v prvi vrsti vsebinski predlog razvojne usmeritve Maribora za nekaj naslednjih desetletij, zasnove razvoja na področjih krožnega gospodarstva (BioCity Maribor), trajnostne mobilnosti, zelenih ureditev in stanovanjske gradnje ter formulacijo treh konkretnih pilotnih projektov (prometne ureditve na območju 'železniškega trikotnika' južno od Europarka, nadgradnja pametnih rešitev na območju Poslovno proizvodne cone Tezno, ureditve v mestnem gozdu Stražunu). Cilj je realizirati navedene tri pilotne projekte in na podlagi izkušenj iz teh aktivnosti pričeti s podobnimi ali primerljivimi projekti v drugih predelih Maribora (po možnosti tudi v drugih krajih po Sloveniji). Poleg sodelovanja raznih vrst strokovnjakov je pri teh aktivnostih za doseganje uspešnih rezultatov pomembna udeležba zainteresiranih občanov. To se nanaša zlasti na ureditve v gozdu Stražunu, saj k njemu rekreativno gravitira znaten del prebivalcev Maribora. Med rezultati dosedanjega dela na projektu so tudi za Maribor zelo koristne študije, metodologije, priporočila in orodja, ki so jih pripravile sodelujoče mednarodne svetovalne organizacije. Gre za strokovna gradiva in napotila v zvezi z zagotavljanjem organizacijskih predpogojev za transformacijske mestne aktivnosti, z zagotavljanjem potrebnih nemajhnih investicijskih sredstev (pripravljen strokovni predlog za formiranje posebnega regionalnega finančnega mehanizma oz. sklada po načelu povezovanja javnih in zasebnih sredstev) in v zvezi z možnimi načini aktivne soudeležbe občanov ter raznolikih zainteresiranih javnosti.

SLIKA 2: Avtonomna vozila pred startno črto na tekmovališču

IZDELAVA AVTONOMNIH VILIČARJEV NA TŠC MARIBOR

Dijaki TŠC Maribor v programu Tehnik mehatronike v okviru projektnega dela in medpredmetnega povezovanja izdelujejo avtonomna vozila, ki se prosto gibljejo po prostoru in se izogibajo oviram. Izdelana vozila v nadaljevanju uporabljajo pri predmetu Regulacije (upočasnjevanje pri približevanju oviri – aktivni tempomat, sledenje črni črti, vožnja med dvema belima črtama, krmiljenje z mobilno aplikacijo prek Bluetooth komunikacije). Nekateri dijaki uspešno nadgradijo svoje vozilo v avtonomnega viličarja, ki zmore naložiti paletu in jo dostaviti na zeleno lokacijo.

Piše: Mag. Marjan Bezjak

Dijaki TŠC Maribor so v okviru strokovnih predmetov v programu Tehnik mehatronike vključeni v projektno delo, kjer izdelujejo avtonomna vozila. Naloga izhaja iz realne situacije sodobnega industrijskega okolja. Izhodišče raziskovanja so avtonomna vozila v industrijskem procesu s poudarkom na komunikaciji z okoljem ter v nadaljevanju aktivni tempomat, sledenje črni črti, vožnja med dvema belima črtama in avtonomni viličar.

Potek načrtovanja

Dijaki so bili v postopku izdelave avtonomnih vozil vodeni skozi postopek od idejne zasnove, blokovne sheme, 3D-modela, izračuna pogonskih elektromotorjev, načrtovanja senzorike, izdelave električnega načrta do načrtovanja programske rešitve, izdelave podvozja, sestavljanja komponent, testiranja delovanja in predstavitve.

Dijaki so razdeljeni v skupinah po največ trije člani, kjer načrtujejo posamezne točke. Priporočilo je bilo, da se dijaki zaradi stroškovne sprejemljivosti omejijo na dimenzije do velikosti papirja A4. S tem smo lahko zagotovili obvladljivo razsežnost projektov in hkrati minimalne stroške za

posamezno skupino dijakov.

Na osnovi idejne skice so z namenskim programom dijaki izdelali delavniške risbe in nato 3D-model, ki je lahko uporabljen za 3D-tisk podvozja.

Pred naročilom komponent smo veliko pozornosti namenili načrtovanju pogonskega mehanizma, ki je osnova za uspešno delovanje avtonomnega vozila. Na razpolago je več različic, kjer lahko srečamo vozila z dvo- ali štiri-pogonskimi elektromotorji. V različici z dvema pogonskima elektromotorjema je možnost uporabe enega ali dveh prosto gibljivih vrtečih koles ali goseničar. Ob načrtovanju elektromotorjev je treba izhajati iz nazivne hitrosti vozila, kjer smo postavili izhodišče nekje 1 m/s. Na osnovi dimenzij izbranega kolesa so dijaki izračunali nazivne vrtljaje, ki jih mora dosegati elektromotorni pogon z reduktorjem.

Za delovanje avtonomnega vozila je v nadaljevanju sledilo načrtovanje senzorjev, ki uspešno zaznavajo okolico.

Električni načrt dijaki zasnujejo na osnovi predstavljenih primerov dobre prakse in zahtev, ki so podane. Tako dobijo tudi seznam vseh potrebnih komponent, ki jih naročijo.

V večini so dijaki za pogon uporabili DC- elektromotorje z napajalno napetostjo do 12 V, ki imajo nameščene re-

duktorje. Za sensoriko za zaznavanje ovir so v večini uporabili ultrazvočne senzorje. Za programiranje logike delovanja so vse skupine izbrale ARDUINO mikrokrmilniško razvojno ploščo in pripadajoče programsko okolje.

Rezultati projektne dela

Po nekaj mesecih vodenega projektne dela so dijaki uspešno izdelali avtonomna vozila (Slika 1). Sledila je nadgradnja projektne dela, kjer smo se osredotočili na regulacije. Uporabili smo regulacijo elektromotorjev v zaprti zanki, v katere smo vključili PI-regulator v zaprti zanki v povezavi s senzorjem razdalje. Za popestritev projektne dela smo v ocenjevanje uspešnosti vključili tudi tekmovanje v hitrosti vozil. Postavili smo tekmovališče in merili čas, ki so ga posamezna vozila potrebovala, da so premagala določeno

razdaljo (Slika 2 in zgornja QR koda). V nadaljevanju lahko sledi še regulacija vožnje ob oviri (ob steni), regulacija gibanja po črti (sledenje črti), regulacija po vodilnem kablju,... Vključimo lahko tudi brezžično komunikacijo z navidezno infrardečo oviro (bariero) ter še kakšno nadgradnjo, ki bo dijakom praktično prikazala uporabo teoretično pridobljenih znanj. Pri zadnji generaciji sem dal velik poudarek vzdrževanju razdalje do predhodnega vozila, kar lahko enačimo z aktualnim aktivnim tempomatom v avtomobilski industriji in vožnjo med belimi črtami, ki je prav tako aktualna v večini novih avtomobilov pod skupnim nazivom asistenčni sistemi za vožnjo. V zadnji generaciji je dvema dijakoma pri izdelku za poklicno maturo uspelo izdelati avtonomnega viličarja, ki mu je uspelo avtonomno naložiti paleto na enem koncu vodilne črne črte, slediti vodilni črni črti in jo razložiti na drugem koncu črte, kar je

VIDEO POSNETKA TEKMOVANJA

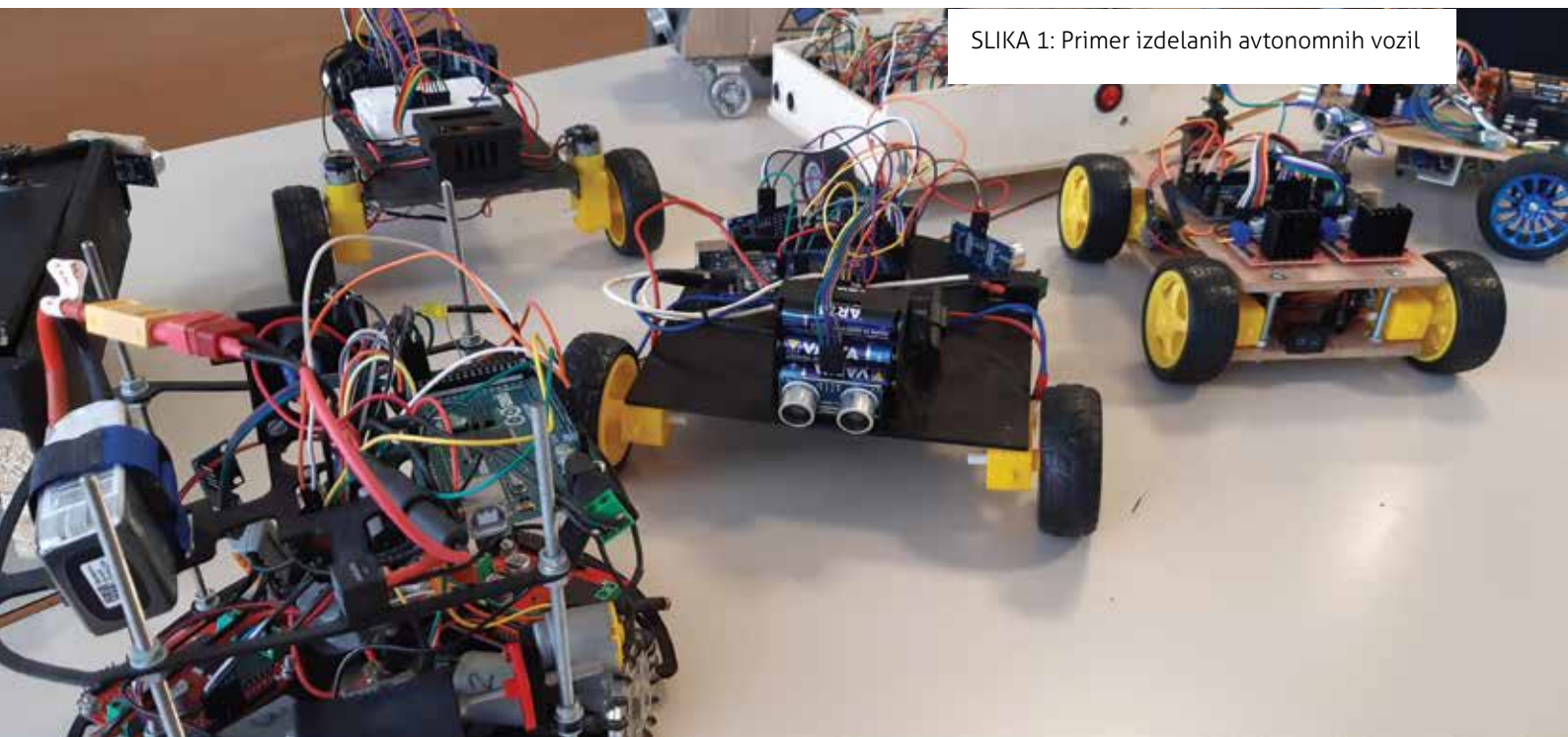
VIDEO POSNETKA AVTONOMNEGA VILIČARJA

že korak bližje realni industriji (druga QR koda).

Zaključek

Z vodenim postopkom izdelave projekta so dijaki pridobili izkušnjo, ki jim je v pomoč tudi pri izdelavi izdelka ali storitve, ki jo pripravljajo za četrto izpitno enoto poklicne mature. Z znanji, ki so jih dijaki pridobili pri projektne delu in medpredmetnem povezovanju, bodo lahko bolj suvereno pristopili k strokovnemu delu poklicne mature in nato tudi k študiju oziroma zaposlitvi.

SLIKA 1: Primer izdelanih avtonomnih vozil

NEKOČ IN DANES

KAKO SO V TOVARNI AVTOMOBILOV MARIBOR PRAZNOVALI 25 LET OBSTOJA PODJETJA

(zapisi iz Kronike TAM, 1971)

Piše: mag. Nina Gostečnik, direktorica Pokrajinskega arhiva Maribor

Delavski svet podjetja je na svojem zasedanju 26. 2. na predlog svojega odbora za proslavo 25. letnice podjetja sklenil:

- Centralna proslava 25. letnice podjetja bo 26. 10. t. l., celotno leto 1971 pa naj bi bilo jubilejno, tako, da bi vse prireditve, ki bodo letos organizirane, v znamenju jubileja.
- datum 31. 12. 1946 se določi kot datum ustanovitve Tovarne avtomobilov Maribor, kajti tega dne je bila izdana odločba vlade SFRJ o ustanovitvi Tovarne avtomobilov Maribor. Ta datum služi tudi za bodoče obletnice podjetja.
- ob letošnjem jubileju se ustanovi posebno odlikovanje Tovarne avtomobilov in motorjev Maribor in sicer v obliki zlatega znaka TAM, ki se bo podeljeval članom kolektiva za posebne zasluge 25 letnikom in zunanjim sodelavcem /pomembnejšim kooperantom, vidnim družbenopolitičnim delavcem itd. / S tem odlikovanjem se bo podeljevalo tudi posebno listino. O podelitvi teh odlikovanj bo odločal delavski svet.
- priznanja za 25 let dela v podjetju dobijo letos vsi tis-

ti člani kolektiva, ki so v podjetju neprekinjeno od 15. maja 1945 in dopolnijo 25. let do konca tega leta. To priznanje se bo v bodoče podeljevalo redno vsako leto vsem tistim članom kolektiva, ki do konca tekočega leta dopolnijo 25 let neprekinjene zaposlitve.

- jubilatoma 25-letnikom se podeli tudi denarno nagrado v višini enomesečnega povprečnega OD podjetja iz preteklega leta.
- ob letošnjem jubileju se izda poseben almanah o našem podjetju in sicer v 3.000 izvodih. Ta almanah dobijo vsi jubilatoma 25-letniki in drugi izven podjetja, predvsem v propagandne namene. Almanah se izda v slovenskem in angleškem jeziku, ker ga bomo poslali tudi partnerjem v inozemstvu.
- vodstvo sektorja skupnih služb mora pripraviti čimprej spremembe in dopolnitve pravilnika o spominskih darilih v katerem je potrebno vnesti kriterije za pridobitev priznanja 25 letne zaposlitve v TAM in določiti organ, ki bo ta priznanja odobral. Prav tako je potrebno v pra-

vilniku določiti organe, ki lahko dajo predloge za to odlikovanje. Ta odlikovanja lahko podeljuje le delavski svet podjetja.

- vse organizacije in društva, ki prejemajo dotacijo od podjetja morajo v letošnjem jubilejnem letu posvetiti vse prireditve tej pomembni obletnici.
- tovarniški časopis mora imeti v teku celega leta posebno oznako jubilejnega leta za vse dopise, ki se bodo tekom leta poslali iz podjetja.
- da bi odbor lahko izvršil svojo nalogo, se mora zajamčiti v sredstvih podjetja ca. 866.000 dinarjev za kritje vseh stroškov, ki bodo nastali s to proslavo.
- pokroviteljstvo te proslave prevzame delavski svet podjetja.
- svet daje odboru za proslavo 25. obletnice vsa pooblastila za organizacijo tega jubileja.

Osrednja proslava ob 25-letnici obstoja podjetja je potekala 16. oktobra 1971 v novi, še nedograjeni dvorani za proizvodnjo motorjev. Dan prej so si jubilarji podjetja in povabljeni gostje v SNG Maribor ogledali predstavo Veseli dan ali Matiček se ženi, medtem ko je 10. oktobra podjetje priredilo Dan odprtih vrat za vse občane, ki jih je zanimalo delo v podjetju.

Dan proslave je bil reden delovni dan

Med povabljenimi gosti na osrednjo proslavo so bili Franc Leskovšek – Luka, predsednik CK ZKS Franc Popit, predsednik izvršnega sveta SRS Stane Kavčič, predsednik gospodarskega zbora skupščine SRS Tone Bole, predsednik zveze sindikatov Slovenije Tone Kropušek, predsednik republiške gospodarske zbornice Leopold Krese, predsednik upravnega odbora KHD AG iz Nemčije dr. Karel Heinz Sonne, predsednik tovarniškega sveta tega podjetja Paul Bleffert, nekdanja direktorja TAM Miloš Brelih in Dušan Golob ter mariborski župan oz. predsednik skupščine občine Mirko Žlender. Na tribuni so bili še drugi povabljeni gostje, predstavniki 114 kooperantov iz vse Jugoslavije, predstavniki prodajalcev, kupcev in serijskih družb.

Proslavo je odprl pevski zbor Slave Klavore, ki je zapel slovensko himno Naprej zastava slave.

Zbrane je nagovoril predsednik osrednjega delavskega sveta Mirko Ledinek. Po pozdravnem govoru je spregovoril generalni direktor Stojan Perhac, ki je orisal nastanek in zgodovino podjetja, spregovoril o začetnih težavah in proizvodnji. Poudaril je predvsem pomembnost sodelovanja z

nem-

šk i m

podjetjem KHD AD,

ki je pripomoglo k razvoju mariborske tovarne avtomobilov.

Sledila je podelitev zlatih značk podjetja gostom in najzaslužnejšim zunanjim sodelavcem. Prvo značko so podelili predsedniku republike Josipu Brozu Titu, na slavnostni tribuni so značke in priznanja prejeli še Stane Kavčič, Franc Leskovšek, Franc Popit, dr. Karl Heinz Sonne, general N. Ristić in nekdanji direktor Miloš Belih, Dušan Golob ter dr. inž. Ivo Hercigonja.

Po podelitvi zlatih značk se je ob fanfarah in godbi na pihalu začela parada, ki je prikazala življenjski utrip in delo tovarne. V paradi je sodelovalo blizu 500 članov kolektiva, ki so nosili sinje moder znak TAM z letnicama 1946–1971. ter 50 vozil. Daleč največ priznanja je poželo novo terensko vozilo TAM - 1500, ko se je z lahkoto povzpelo na 60 cm visok pravokotni podstavek iz betona.

Podelitev zlatih značk in darilnih listin 194 članom kolektiva, ki so dopolnili 25 let neprekinjenega dela v TAM, je bila zvečer v Viteški dvorani mariborskega gradu. Vsak izmed njih je prejel tudi vrečko s povprečnim mesečnim dohodkom. Po končani podelitvi zlatih odličij so se vsi jubilarji napotili v kazinsko dvorano v gledališču, kjer sta jih je čakali bogato obložena miza in dobra kapljica.

VIRI: Kronika TAM 1971, Vesti iz TAM, 15. oktober 1971, Večer, 18. 10. 1971

NACIONALNA PREVENTIVNA AKCIJA »VARNO BREZ TELEFONA V PROMETU«

Piše: Janez Meznarič, vodja območja 5, Izpitni center Maribor, Murska Sobota, Ptuj

Mobilni telefoni so zadnje desetletje eden izmed večjih motilcev pozornosti v prometu, ki dokazano povečujejo tveganje za nastanek prometnih nesreč. Agencija za varnost prometa in Policija sta v času od 21. do 27. novembra 2022 izvajali preventivno akcijo »Varno brez telefona v prometu«.

PREVLADUJEJO VOZNIKI OSEBNIH VOZIL, VSE VEČ JE VOZNIKOV E-SKIROJEV IN KOLESARJEV

Letos je do 15. novembra Policija ugotovila 22.540 kršitev uporabe mobilnega telefona med vožnjo, lani v enakem času 30.866. Med kršitelji izstopata starostna skupina 35–44 let, ki predstavlja skoraj tretjino vseh kršitev, in skupina od 25–34 let z 20,4 odstotka. Najmanj je kršitev v starostnih skupinah do 18 let, 18–24 let in nad 65 let. Glede na kategorijo udeleženca v prometu prevladujejo vozniki osebnih vozil, teh je bilo dobra polovica, sledijo vozniki tovornih vozil, ki jih je za slabo četrtino, in kolesarji s 3,8 odstotka, kar je še enkrat več kot v enakem obdobju lani. Naraščajo kršitve pri voznikih e-skirojev, teh je bilo letos 35, lani le 8.

Za uporabo mobilnega telefona med vožnjo so za voznike motornih vozil predpisane kazen 250 evrov in 3 kazenske točke. Za udeležence v prometu, ki ne potrebujejo vozniškega dovoljenja (kolesa, e-skiroji in ostala lahka motorna vozila), kazen za uporabo mobilnih telefonov, slušalk in drugih naprav med vožnjo znaša 120 evrov.

NAJBOLJ ZMOTIJO DEJAVNOSTI ZNOTRAJ AVTOMOBILA

Mobilni telefoni močno vplivajo na kognitivne sposobnosti voznika, kar ugotavlja tudi dr. Tina Cvahte Ojsteršek s Fakultete za logistiko Univerze v Mariboru v doktorski nalogi z naslovom Vizualna pozornost voznika na prometno okolje in dogajanje ob prisotnosti motenj znotraj vozila. Za potrebe naloge je bil izveden terenski eksperiment, kjer so 23 udeleženi vozniki v realnem okolju izpostavili 15 motenj znotraj vozila, ki so povezane z uporabo mobilnega telefona (prostoročno ali običajno), iskanjem stvari v avtomobilu ali nastavljanjem ali upravljanjem s sistemi v avtomobilu. Kot naloge, ki so z vidika odvrnjene vizualne pozornosti od prometnega okolja najbolj problematične, so se pokazale naloge uporabe mobilnega telefona, kot so branje in pošiljanje SMS-sporočila, ogled posnetka, ter naloge, ki vključujejo nastavljanje sistemov znotraj avtomobila, kjer prednjačita navigacijski sistem in radio. Pri teh nalogah so vozniki na vetrobransko steklo gledali manj kot 30 % časa opravljanja celotne naloge. Najbolj izpostavljena skupina voznikov so

poklicni vozniki, saj so zaradi narave dela izpostavljeni večjemu naboru motenj znotraj vozila, poleg tega so pogosteje pod vplivom drugih dodatnih dejavnikov, kot so utrujenost ali motnje kognitivne pozornosti.

Z uporabo mobilnega telefona med vožnjo se pomembno zmanjšujeta zbranost voznika in zmožnost za pozornost na dogajanje na cesti in njeni okolici. Voznik lahko spregleda ključne informacije iz okolja, zato se poveča tveganje za nastanek prometne nesreče, po različnih mednarodnih raziskavah od štiri- do triindvajset krat. Tako ogrožamo sebe in druge, medtem ko je za nastanek nesreče dovolj že majhna napaka.

GRE ZA PODOBNO TVEGANJE, KOT DA BI RAZDALJO PREVOZIL Z ZAPRTIMI OČMI

Med uporabo mobilnega telefona je uporabnikova pozornost zmanjšana v treh vidikih zaznavanja in upravljanja, vidnem, telesnem in miselnem. Pri voznikih so različne študije ugotovile tudi do 50 % slabši odzivni čas kot pri vožnji v normalnih pogojih:

- počasnejše zaznavanje prometne signalizacije in odzivanje nanjo,
- daljši zavorni čas,
- zmanjšano zaznavanje okolice in prometa,
- večje tveganje pri odločitvah, kot so npr. zmanjšana varnostna razdalja, manjše prilagoditve razmeram na cesti in drugo.

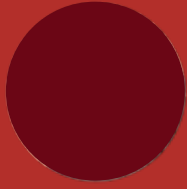
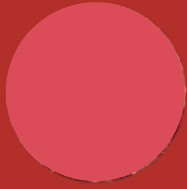
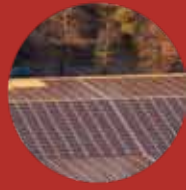
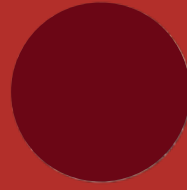
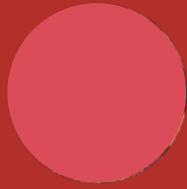
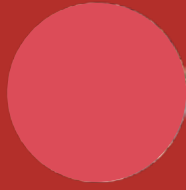
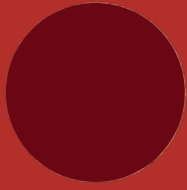
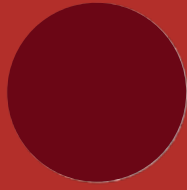
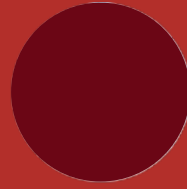
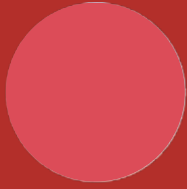
TUDI PROSTOROČNO TELEFONIRANJE NI VARNO!

Zakon sicer dovoljuje uporabo naprave za prostoročno telefoniranje, ki ga Policija in Agencija odsvetujeta, saj odvrta pozornost voznika in ni varno! »Med vožnjo ne upravljajte s telefonom, ne pregledujete socialnih omrežij, si ne zapisujete opomnikov, ne brskajte po spletnih straneh, ne fotografirajte ali snemajte, saj je vožnja aktivnost, ki ji moramo posvetiti vso pozornost! V primeru nujne uporabe mobilnega telefona se ustavite na primernem mestu zunaj voziča in pot nadaljujte šele, ko končate s pogovorom,« še svetujeta Policija in Agencija za varnost prometa.

KAJ PA PEŠCI?

Agencija in Policija še opozarjata, da nemalokrat vidimo zamišljene pešce, ki s pogledom v mobilni telefon stopijo na prehod za pešce ali na kolesarsko stezo in ne preverijo, ali so to storili dovolj varno. Pravočasnost in ustreznost odziva pešca je zaradi uporabe mobilnih telefonov in pregledovanja družbenih omrežij zmanjšana do 60 %.

Topla je misel
rumenina upanja
v zavetrju
voljna za setev
Klica priložnosti išče
soj novih namer

(Milan Novak)

S svetlobo v roki in srečo
ob strani naj v novo leto bo
usmerjen vaš korak.

KOLEKTIV CONE TEZNO

CONTACT

